

לקראת שובת מלכתא

dirshu@dirshu.co.il | לקבלת הגליון למייל:

תקציר שבועי של 'הדף היומי בהלכה'

גליון מס' 157

פנינים לפרשת תרומה

יהודי בעל צורה נסע ברכבת התחתית בניו יורק. התיישב לידו צעיר פרוע תלתלים עטור עגילים: "כבודו רבאיי, מבקש אני ברכה! בשבוע הבא אני מתחתן". "נו, שיהיה בשעה טובה. עם מי?" ירחם השם...

הגה"צ רבי אהרן טויסיג שליט"א, על הכהנים שיזכו לעבוד בבית המקדש

'ועשו לי מקדש ושכנתי...' (שמות כ"ה, ח')

עולם שלם טמון בפתגמו של הסבא מקלעם זצ"ל, ש"המחשבה בדקות, היא איברי הלעיסה של הנפש" ("חכמה ומוסר" ח"א).
הן ידוע המשל הנפלא: אדם בא אל הרופא. נשאל: 'מה העניין?' קרקר בצרידות: 'הגרונ'. התבקש לפתוח את הפה, וכצפוי, השקדים נפוחים. דלקת חריפה. מעשים שבכל יום. רשם כדורים, שלוש פעמים ביום, ויבוא לביקורת.
כעבור שבוע שב.
'ובכן?!', פתח פיו, רק שפתיו נעות וקולו לא ישמע, אינו מסוגל להוציא הגה.

בשבוע הבא אני מתחתן". "נו, שיהיה בשעה טובה. עם מי?". ירחם השם. עם נערה גויה. חביב אדם שנברא בצלם, להבדלי הלאום אין משמעות בעיניו. והדת, ובכן, שניהם אינם דבקים בה...
חושך בעיניים. התפלל בליבו שה' ישים בפיו את הדברים הנכונים, ונענה. אמר: "שמע נא, אמנם אני רב וברכתי ברכה. אבל במה דברים אמורים? בשידוך רגיל. מרובים בו סיכויי ההצלחה, די בו בברכתי. אבל, הן תבין, כשבאים משני רקעים כה שונים. שני לאומים, שתי דתות. כדי שזה יצליח, נחוצה ברכה הרבה יותר חזקה, מצדיק גדול ומיוחד. בוא ואקחך אליו".

מוזר. 'נטלת את הכדורים?'
אישר בניד ראש. הקפיד ביותר, אפילו שהגרונ כאב כל כך, והיה כה קשה לבולעם-
לבולעם?! עכשיו הכל מובן-
הלא הכדורים למציצה! אם בולעים אותם, ודאי לא יועילו מאומה!
אם שומעים רעיון, נפלא ככל שיהיה, ו'בולעים' אותו על קרבו ועל כרעיו - לא יפעל מאומה. לא יתפעלו ממנו בכח זה. יש 'ללעוסו', לעיין בו בהרחבה ובהטעמה, לפרקו לחלקיו ומרכיביו, ולטעום את טעמיו, כדי שיפעל פעולתו.
ונספר מעשה שהיה.

החתן הבין, והסכים. אולי יסכים גם הצדיק לסדר לו קידושין...
הכלל, הביאו לפני רבו. כאמור, מעשה שהיה. הרבי קיבל פניו בכזו אהבה. עוד בן יחיד של הבורא יתברך. בן אובד, אבל לא בן אבוד...

יהודי בעל צורה נסע ברכבת התחתית בניו יורק. התיישב לידו צעיר פרוע תלתלים עטור עגילים: "כבודו רבאיי, מבקש אני ברכה!

בזילנא התקיים יריד הפרוות בעיצומו של החורף. יצרן פרוות שכר שרותי נהג מזחלת, העמיס על מזחלתו את כל סחורתו, והורה להגיע לזילנא בתחילת היריד. הוא נסע לפניו, לשכור חנות לצורך היריד. שכר בכסף מלא, עמד בחנותו והמתין למזחלת ולסחורה - ולא באה. צערו התערב בחרונו, ותסכולו גבר על שניהם...

הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל, על הזדמנויות ונצחיות התורה

"וערת אילם מאדמים וערת תחשים" (שמות כ"ה, ה')

בכל עיר ועיר היה מתקיים יריד שנתי, במועד מסוים ולסחורה מסוימת. היצרנים והסוחרים ידעו לאן להביא את תוצרתם ולאן לנהור לקנות באיכות משובחת ומחיר זול. המועד היה ידוע, והביא לעיר רווחה רבה. האכסניות התמלאו, החנויות הושכרו והעסקים פרחו. עבר שבוע, והכל שב לקדמותו.

בזילנא התקיים יריד הפרוות בעיצומו של החורף. יצרן פרוות שכר שרותי נהג מזחלת. העמיס על מזחלתו את כל סחורתו, והורה להגיע לזילנא בתחילת היריד. הוא נסע לפניו לשכור חנות לצורך היריד. שכר בכסף מלא, רבים התמודדו על המקום. עמד בחנותו והמתין למזחלת ולסחורה - ולא באה.

צערו התערב בחרונו, ותסכולו גבר על שניהם. בעיניים כלות ראה את הסוחרים עוברים מחנות לחנות ממשמשים סחורה ועומדים על המקח, חותמים עסקאות ומעמיסים סחורות, ועוברים על פני חנותו במבט תמה. אלו נדים ואלו משתאים, אלו מגחכים ואלו מנחים... היום האחרון הגיע, הסחורות הנותרות פונו והסוחרים עזבו, והמזחלת הגיעה, עמוסה סחורה. הנהג דרש תשלום...

"עכשיו מגיעים?!", קונן הפרוון וספק כפיו. ייצור של שנה שלמה יעמוד עכשיו במחסניו כאבן שאין לה הופכין. לחינם שכר את החנות, ועוד ישלם דמי הובלה חזרה!

"אין בעיה", השיב נהג המזחלת. ירויח כפליים, הוצאה והכנסה... "בחינם תסיע ופרוטה לא תקבלי!", צרח הפרוון.

הנשמע כזאת? עושק לאור היום, הלנת שכר! תבע את הפרוון לדין תורה בפני הרב.

"נשכרת להביא את הסחורה ליריד, מדוע הגעת בסימומו?", שאל הרב.

הסביר שהשלג הפך לקרח רצוף גבשושיות, והמזחלת התהפכה פעמיים ושלוש, הסוס נקע רגלו, בקיצור 'שיר של פגעים' שאין לו סוף. אינו אשם, אנוס היה.

"אנוס אתה, ופטור מלפצות ולהשתתף בנזק. אבל 'אנוס כמאן דעביד, לא אמרינן', להגיע במועד לא הגעת, בעל הבית אינו חייב לשלם לך!".

"מהיכן דנתני", התמרמר, "מה המקור לפסק הדין הזה?"
"כך נפסק בהלכה, בשולחן ערוך ובפוסקים".

"והם, על סמך מה פסקו?"

"על סמך סוגיות הגמרא", ענה הרב, והקדים תשובה לשאלה:
"והגמרא על סמך המשנה, שהיא התורה שבעל פה שניתנה למשה מסיני!"

"איפה ניתנה?", התעניין.

"במדבר סיני", מי אינו יודע.

"ומתי נתנה?", הוסיף ושאל.

"בחג השבועות", מה השאלות הללו.

"אהה!", קרא בתרועת ניצחון, "לכן חייבתני התורה! כי ניתנה במדבר, שם אין שלגים ומזחלות. ובקיץ, שאפילו כאן הקרקע יבשה וסלולה! אילו היתה התורה ניתנת בזילנא בעיצומו של חורף, היתה מצדיקה את העגלונים נהגי המזחלות!"

אין אדם נתפס על צערו, בודאי שלא הבור על כסילותו. הרב חיך לבטח, וגם אנתנו. כי הכל מבינים שאין מחייבים במערכת חוקים עונתית, וגם בקיץ ובמדבר צפויים היו מראש הסתיו והחורף והאביב, וכל הארצות והאקלימים.

והלא בה במידה הקדוש ברוך הוא "קורא הדורות מראש" (ישעיה מ"א, ד'), צופה ומביט עד סוף כל הדורות, תורתו נצחית וחוקיו נצחיים, וזאת התורה לא תהא מוחלפת, ודברו אמת וקיים לעד!

אמר לה: "הביאיהו אלי. אמרי לו שהרב קורא לו".
 הגיע והבהיר שבא רק מפני כבודו של הרב. אבל איתן הוא בדעתו,
 בשום פנים ואופן אינו מסכים שימולו את בנו.
 "אני מבין אותך", אמר הרב בנועם, "אם יודע הדבר תסכן את
 מעמדך. אציע לך מוצא: תארגן נסיעה רחוקה במסגרת תפקידך,
 ובזמן היעדרותך נמול את הבן. כשתחזור תחולל שערוריה, ואני
 אקבל עלי את האחריות!"
 אמר הקצין: "במחילה, הרב אינו מבין את עמדתי. הרב מייצג את
 העולם הישן, את עולם האתמול, והמהפכה הפציעה אור חדש,
 מושגי שוויון וחסול המעמדות. אין הבדל בין אדם לאדם ובין עם
 לעם. לא בין יהודי לגוי ולא בין ישראל לעמים. ואני אמול את בני
 ואטביע בו חותם יהדות? לא בא בחשבון!"
 ענהו הרב: "שמע, גם אם לא תסכים ולא תבין. המהפכה משולה
 לסביבון, שמסתובב בכח התאוצה. ההתלהבות תשחק במהרה,
 התככים יצוצו והמריבות יתגלעו, השחיתות תחגוג והמהפכה
 תקרוס, כסביבון. השקר אין לו רגלים, ואינו מחזיק מעמד.
 ואז כשהכל יקרוס יתחילו הכל לחפש את זהותם. הליטאים
 והאוקראינים, האוזבקיסטנים והצ'צנים ובנך, ביניהם. וכיצד ידע
 לאן לפנות? תן לו סימן, הטבע בו אות!"
 הקצין קם: "שמעתי דיי! הרב שבוי בתוך בועה!"
 ואנו יודעים, כיום, מי חי בבועה-
 ודבר אלוקינו יקום לעולם-
 "ודברך אמת, וקיים לעד!"

"ודברך אמת וקיים לעד", משום שדברך אמת לפיכך קיים הוא לעד,
 כי "שפת אמת תיכון לעד, ועד ארגיעה [מלשון רגע קט] לשון שקר"
 (משלי י"ב, י"ט), כי השקר אין לו רגלים (רש"י).
 הביטו וראו: ירבעם בן נבט מלך על עשרה שבטים מישראל, חטא
 והחטא את הרבים אחרי עגלי הזהב, "ויעש ירבעם חג בחודש
 השמיני [חודש חשון] בחמישה עשר יום לחודש, לזבח לעגלים אשר
 עשה" (מלכים א' י"ב, ל"ב). איפה הוא ואיפה חגו, ודבר אלוקינו יקום
 לעולם, וחגי ישראל נצחיים וקיימים לעד!
 אני זוכר איך התפרץ לשיבתנו בחדרה שכן חילוני, לבוש חג, בליל
 יום העצמאות: "איפה הדגל?", צרח. הבנתי אותו, אנו מתעלמים
 מחגו.
 לשנה האחרת אני רואה אותו לבוש חאקי, במכנסיים קצרות, אויס
 יום טוב.
 "מה קרה?", אני שואל אותו, "כבר הדליקו נרות!"
 "עזוב", הוא אומר, "זה לא החג שלי!"
 "המדינה התפרקה?" אולי אני לא מעודכן...
 "לא", הוא עונה, "הכפילו לי את השומה למס הכנסה!"
 אויס פטריוט.
 וכמה הקריבו יהודים עבור שמירת שבת וחג, בלב שלם ובנפש
 חפצה כי הם מקור הברכה!
 בשעתו כשהשתלטו הקומוניסטים על רוסיה, עלתה אשה אל רבי
 איסר זלמן מלצר זצ"ל רבה של סלוצק, סיפרה שילדה לפני זמן מה,
 ובעלה קצין גבוה בצבא האדום, ואינו רוצה למול את הילד, ממאן
 לשמוע.

(מתוך 'הגדת' ראש השנה)

* דף היומי בבלי

* דף היומי בהלכה

* ווארט או סיפור לפרשת השבוע

* שידורים חוזרים מאירועי 'דרשו'

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

אנו איננו מגיעים לדרגת הראשונים, גם בענין קבלת כספים מרשעים. אבי זקני בעל 'דברי חיים' הק' מצאנו, היה בורר את כספי הפדיונות שנמסרו לו על פי מהות הנותנים. היו שטרות כסף ששרפם, היו שטרות כסף שהשליכם, והיו שטרי כסף שפזרן בחוץ

שיחה מיוחדת שנערכה לפני כ-60 שנים, ע"י הסופר ר' משה שינפלד עם האדמו"ר מצאנו-קלויזנבורג, רבי יקותיאל יהודה הלברשטאם זצוק"ל

"זאת התרומה" (שמות כ"ה, ג')

היושב לפני כ"ק האדמו"ר מקלויזנבורג ומאזין לאמרי פיו, אינו צריך להיות מחונן בכושר הבחנה מיוחד, כדי להרגיש כי לעומתו איש חובק זרועות עולם ברוחב היקפו. האש עצורה באמרו, ההגדרות הקולעות, עוז הביטוי, ויחד עם זה השתפכות הנפש מלב שכולו אומר שירה, כל אלה מייחדים את שיחתו הקולחת של האדמו"ר מקלויזנבורג ומשאירים רושם בל ימחה על השומע.

לפנינו קטעים אחדים מתוך שיחה שנמשכה כשלוש שעות, ואשר לא נשאה אופי של ראיון למען עיתון, אלא הייתה בבחינת מענה לשאלה: 'תורה היא וללמוד אני צריך'. לא כל התשובות נועדו לפרסום ולא ניתנה רשות לגלותן ברבים. כל המתפרסם בזה הועמד על דיוקו, עד כמה שיד הכותב מגעת, לשחזר את הדברים ששמע, מבלי לרשםם באותו מעמד.

איני נוטה לפסוק בבעיות שהן עיוניות גרידא ואינן למעשה, בבחינת: מה היה אילו... כל אימת שמתעוררת שאלה מעשית, הרני מעיין בפוסקים ומסיק מתוכם להלכה. הוא הדין בשאלת המדינה. לפני שהקימו את המדינה, איש לא שאל לחוות דעת, לא הציונים, לא האנגלים ולא אנשי האו"ם... מכיון שהמדינה קיימת היום, הרי זו עובדה מציאותית, ואני פטור מלהתעמק בשאלה האם רצוי היה להקימה או טוב לה שלא נבראה משנבראה. גם המושגים של הכרה 'דה יורה' ו'די פקטו' אינם מופיעים בספרי הלכה. המצב העובדתי הוא, כי המדינה משתרעת על פני חלק של ארץ ישראל, ורק לאותו חלק של ארץ ישראל מותרת הכניסה ליהודים.

מקדושת ארץ ישראל אין ניתן לגרוע, והיא איננה תלויה במשטר ששולט בתחומי הארץ ובהתנהגות תושביה. גם בתקופת אברהם אבינו, תקופת 'הכנעני אז בארץ', היתה ארץ ישראל קדושה ונבחרת מכל ארצות תבל.

משל למה הדבר דומה? לספר תורה, אם כתבו מין הרי זה ישרף, אולם ספר תורה שנכתב כדת על ידי סופר ירא שמים, עומד בקדושתו, גם אם נמצא בבעלותו של מין וכופר או עכו"ם. אין להגיד: מכיון שספר זה נפל לידיים טמאות, נפסל ואין לנו כל ענין בו. להיפך, חייבים לגאול אותו ולנהוג בו קדושה, הוא הדין בארץ

ישראל, שהחילונים שולטים בה כעת.

השאלה המעשית הניצבת לפנינו היא, האם במצב הנוכחי עלינו לבכר את העלייה לארץ ישראל, על פני הישיבה בגולה? כל עוד קהילות הקודש במזרח אירופה היו קיימות בתפארתן, במרכזי תורה וחסידות, משכן למילוני יהודים כשרים ושלמים, הייתה שאלת העלייה לארץ ישראל עניין של מדרגות אישיות - זקני הק' בעל 'דברי חיים', נכסף כל ימיו לחצרות ה' בארץ הקודש ולא עלתה בידו. היום נחרב כל העולם היהודי חורבן מוחלט, וארץ ישראל היא המקום היחיד, שיש בו מקצת מפלט לתורה והעיקר שאין בו גויים. כל הנגעים המצויים בארץ ישראל, דהיינו המינים והמינות, הפרת התורה והמצוות, מצויים גם בחו"ל, אלא ששם יש עוד משהו נוסף, והוא - הגויים. נמצא שהנאחז בנימוקים רוחניים כביכול בגולה, נאחז למעשה בגויים אשר שם.

מה ליהודי שומר תורה בחו"ל, ומה לפורק עול תורה בארץ ישראל

בוודאי, לאסוננו מצויים לרוב גם בארץ ישראל כופרים ומינים. דבר זה הוא אחת התמיהות שאין לי עליהן מענה: מה מעשהו של יהודי שומר תורה בחו"ל, ומה מעשהו של פורק עול תורה בארץ ישראל.

אבי מורי זי"ע היה בודק את ציציותיו של הנותן, וכל מי שציציותיו לא היו כשרות על פי שיעור אורכן, סירב לקבל ממנו כספים

כלפי חוץ, עלינו להישמר בעיקר לבל יתחלל שם שמים, חלילה, על דינו, ולהקפיד שיתקדש שמו הגדול ברבים.

על דבר אחד לבי חרד בקרבי: על מגיפת המותרות, המתפשטת מארצות הברית ופורצת גם בקרבנו בארץ ישראל. אין התורה והמותרות יכולים לדור בכפיפה אחת! בני הכולל הספורים בארצות הברית, אשר מאהבת התורה וויתרו על תפוקי העולם הזה, הם - תתקיים תורתם בידם. מעולם טוען אני כלפי יהודים שומרי תורה: "מה לכם שאתם צרי עין כל כך? מובטח לכם העולם הבא הנצחי על כל שפע תענוגותיו! לעומת זאת יודעים הנכם, כי פורקי עול תורה, צפויים להם יסורי גיהנום בעולם הנצח. למה זה, אם כן, אתם מקנאים בהם על הנאות העולם הזה, החולף וקצר הימים, ואתם מבקשים לחקות אותם, וליהנות גם אתם מכל המותרות, שמשמשים לחילונים תחליף בעד עולם הבא?". לא יתכן שדירתו של רב תדמה לדירת כומר להבדיל, זוהי הסכנה הגדולה שיש להתגונן מפניה. כל עוד היא באיבה בארץ ישראל, פן נאחר המועד ונמצאת התורה מתבטלת, חלילה.

לפני שנים שלחתי שליח אל הגאון הק' החזון איש והגאון הק' מבריסק זצ"ל, שישאל בשמי בעצתם. מתוך תשובתם הסקתי כי כוונתי לדעתם בתוכניותי, והדבר עודדני מאוד בדרכי. אני צועד בדרך תלמידי הבעש"ט והגר"א ולמעלה בקודש, בדרכי ראשונים כמלאכים, הרמב"ם והרמב"ן, שעלו לחונן את עפר ארצנו ולקומם את הריסותיה, בהם תמכתי יתודותי. אינני חרד מפני שלטון החילונים, כי כל זה בר-חלוף, ופתאום יבוא האדון להיכלו, ועתידים הם לחזור בתשובה שלימה וילמדו בינה.

לקראת המשיח, עלינו להתכונן בכל ליבנו נפשנו ומאודנו, ואז לא נירא אלא בלתי ה' לבדו. אנו נעשה את שלנו וה' הטוב יעשה את שלו, ויגאלנו גאולה שלמה אמיתית.

(מתוך הספר 'מפיהם של רבותינו')

אצל שני אלה לקתה מידת ההיגיון. לכאורה היצר הרע הוא פיקח ממולח, ולמה הוא מכונה 'מלך זקן וכסיל'? אלא, כלום אינו כסיל אם הוא מסית כופרים לשבת בארץ ישראל? והרי תענוגות עולם הזה והזדמנויות לפשעים, מצויים בחו"ל במידה הרבה יותר מרובה מאשר בארץ ישראל?

אנו איננו מגיעים לדרגת הראשונים, גם בענין קבלת כספים מרשעים. אבי זקני בעל 'דברי חיים' הק' מצאנו, היה בורר את כספי הפדיונות שנמסרו לו על פי מהות הנותנים. היו שטרות כסף ששרפם, היו שטרות כסף שהשליכם לבית שימוש, והיו שטרי כסף שפזרן בחוץ. אבי מורי זי"ע היה בודק את ציציותיו של הנותן, וכל מי שציציותיו לא היו כשרות על פי שיעור אורכן, סירב לקבל ממנו כספים. אני לכשעצמי נזהר לבל ישתתף מחלל שבת, במשתה השנתי שעורכים המוסדות שלי בארה"ב.

כאשר עלתה שאלת השילומים על הפרק, הייתי בין הרבנים המועטים שתבעו מהיהדות החרדית לדרוש את חלקה במישרין מהממשלה הגרמנית. אין ספק כי יכולנו אז להשיג עשרות מיליונים. התנגדו לעמדותי. והיום מתחננים לקבל פרוטות מ'קרן השילומים' באמצעות החילוניים, בדרך בלתי מכובדת.

הפשרה של ר' יהושע מבעלזא זי"ע א

מספרים כי ראשי 'שומר ישראל' בגליציה, ארגון המשכילים והמתבוללים, הופיעו פעם בביתו של האדמו"ר ר' יהושע מבעלזא זי"ע, והעמידו פני שוחרי שלום. טענו: למה זה להרבות במחלוקת בין יהודי ליהודי, מוטב שנחפש שפה משותפת. אנו המשכילים נכבד את המסורת כמה שאפשר, ומאידך גיסא ישתדלו האדמו"רים והרבנים להכניס קצת שינויים ותיקונים במנהגי המוני היראים, וככה נוכל להיפגש באמצע הדרך, ושני המחנות יתקרבו זה אל זה. האדמו"ר מבעלזא הקשיב רב קשב לדבריהם ואמר: "הניחו לי עד מחר לחשוב בדבר". יצאו ראשי 'שומר ישראל' שמחים וטובי לב, כי הצליחו, כביכול, להבקיע את חומת בעלזא המבוצרת. למחרת, בבואם לקבל את התשובה המיוחלת, אמר להם הרבי: "כל הלילה הפכתי והפכתי בדעת, מה הוא השינוי שיתכן להכניסו במנהגי ישראל הקדושים, למען השביע את רצונכם. לבסוף עלה במחשבת, מאחר ויהודים נוהגים לשים על שולחנם שני 'עדים' בשעה שהם נוטלים את ציפורניהם, חככתי בדעתי אולי אפשר לוותר על מנהג זה. אולם לבסוף באתי לידי מסקנה, כי חלילה לזו זיז כלשהו ממנהגי ישראל הקדושים, אפילו מאלה שאין להם מקור בהלכה..."

זו היא הדרך בה עלינו לצעוד, לא לוותר בשום ענין על אורח החיים שנמסר לנו מאבותינו, ולהקפיד עליו ביתר שאת ועוז על אדמת הקודש, ובזה להקים חומת מגן ששום רוחות רעות לא יפרצו בה.

קבל את גיליון 'לקראת שבת' ישירות למייל שלח מייל: dirshu@dirshu.co.il

הוא הנחיל לנו דרכי יושר במתיקות מיוחדת... כך אמר 'בתיאבון' למי שמדבר בלימוד, כשהוא מרמז על גחלי הרתמים שיהיו לו למאכל... הוא נהג לומר: "מי שמדבר באמצע הלימוד, מאכילים אותו גחלי רתמים. אתם צריכים להבין, שמי שמקבל גחלי רתמים - לא נמצא בגן עדן"...

הרה"ח רבי אלחנן יעקב הכהן רבינוביץ שליט"א, על דמותו המיוחדת של אביו הגאון הצדיק רבי לוי רבינוביץ זצ"ל

"וְעִשְׂתִּי שְׁלָחַן עֲצֵי שִׁטִּים" (שמות כ"ה, כ"ג)

לנגד עיני בני ירושלים, עדיין ניצבת דמותו הצנומה של בעל 'מעדני השולחן', הגאון הצדיק רבי לוי רבינוביץ זצ"ל, מי שכל ימיו היו מקשה אחת של עמל ויגיעת התורה, מתוך נקיות הדעת וצניעות, ונפטר ביום ב' באדר.

"ה'משנה ברורה' של יורה דעה!" - כך העידו גדולי ישראל על חיבורו 'מעדני השולחן', שהתקבל בקרב כל תופשי משוטי ההוראה, והפך לספר הלכה מרכזי על 'יורה דעה', עד שגדולי הדור הקודם ראו במחברו פוסק אחרון!

אבל לא רק בגלל החיבור, זכה שאנשי ירושלים יכנוהו 'החפץ חיים של ירושלים', אלא גם בגלל זהירותו המפורסמת מכל נדנדוד של דיבור אסור, עד שאמר עליו מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל, שהיה ממעריציו הגדולים ודן עמו הרבה בהלכה: "הגדלות של רבי לוי אינה דווקא בגאונותו המופלגת, אלא בכך שמעולם לא הוציא דבר לשון הרע מפיו!"

התקבלנו אצל הבן, הרה"ח רבי אלחנן יעקב הכהן רבינוביץ שליט"א. רבי אלחנן: "הכאב והצער לא הפריעו לו בעלייתו מעלה מעלה בדרכי התורה והיראה. לפני ארבעים שנה נסעתי לנתניה, פגש אותי יהודי ושאל: 'איך קוראים לך?' - 'רבינוביץ', ענית. ואיך קוראים לאביך?' - 'רבי לוי רבינוביץ'. היהודי המבוגר התלהב ואמר לי: 'אני הייתי שליח ההשגחה העליונה להציל את חייו... באחד הימים ירו צלפים ערבים לעבר בניין 'דיסקין', ששוכן בראש הר נישא בירושלים, בגבעת שאול, וכמעט נמלטו. לפתע אני רואה שאביך עומד מול חלון, בידיו ספר, וכולו נתון בו, לא שומע את היריות. זחלתי על ארבע כמו חתול, תפסתי אותו ברגליים והפלתי אותו על הרצפה, כך הוא ניצל!"

"ב'דיסקין' חי אבא עד שנת תרח"ץ, מעט לפני מלחמת העולם שמפניה הזהיר אביו. לאחר מכן נכנס ללמוד בישיבת 'תורה ויראה', כאן התבלט בהתמדה המדהימה שלו ובידיעותיו המופלאות. פעם סיפר שאחרי מבחן, שעבר בהצלחה רבה ב'תורה ויראה', לא רצה שתזוה עליו דעתו; 'לכן', כך סיפר, 'הלכתי לדבר בלימוד עם ה'טעפליקער רוב' (הגאון רבי שמשון אהרן פולנסקי זצ"ל, ששימש

כרבה של שכונת 'בית ישראל' הסמוכה והיה גאון מופלג). חזרתי שבור ורצוץ, הבנתי שמה שאני יודע זה שום דבר. אך מסתבר שה'טעפליקער רוב' עצמו חשב אחרת. בשנת ת"ש, שנת חתונתו, כבר קיבל כתב היתר הוראה נדיר מה'טפליקער רוב', וכך גם מהרב בענגיס, ומרבי יחיאל מיכל, דיין רב שכונת 'כנסת' שחיבר ספר 'גידולי ציון'."

ואיך אתם זוכרים אותו כאבא בבית?

רבי אלחנן: "כך הוא התנהג אתנו בבית, הכול היה בדרכי נועם. מעולם לא הקפיד, מעולם לא נזף. היחס שלו לבני הבית, לאמא, היה מדהים, וכך גם לכל יהודי."

"הוא הנחיל לנו דרכי יושר במתיקות מיוחדת... הוא נהג לומר: 'מי שמדבר באמצע הלימוד מאכילים אותו גחלי רתמים. אתם צריכים להבין, שמי שמקבל גחלי רתמים - לא נמצא בגן עדן'... כך אמר 'בתיאבון' למי שמדבר בלימוד, כשהוא מרמז על גחלי הרתמים שיהיו לו למאכל..."

"ליבו היה חם מאוד לילדים. אהבנו אותו מאוד והיינו קשורים אליו. הוא היה ה'אוזן קשבת' שלנו, ששמע את הבעיות של כל אחד. זכר את כל הבעיות ונשא אותן בלבו. מעולם לא נתן לעצמו הנחה, שלא לעסוק בצורכי הבית, כמו אדם רגיל ואף יותר. ההתנהלות בבית לא הושפעה מכך שהוא תלמיד חכם, ואסור להפריע לו כי הוא צריך

"לאחר שהפצרתי בו, התייעץ עם רעו וידידו הקרוב, הצדיק רבי אשר פריינד זצ"ל, והוא אמר לו בחכמה מיניה וביה: 'למה אתה לא רוצה לכתוב שם, כי אתה לא רוצה 'גאוונה'? אז מה הרווחת? יבוא היצר הרע ויגיד לך: 'אתה יחיד בדור שהדפסת ספר בלי שם'... הוא קיבל את זה, וכך הוסר המכשול האחרון לפני הוצאת הספר עם שמו.

"כשיצאו הספרים, אמר: 'כל ימי הלכתי בשולי דרכים; עכשיו אני מוציא את הספר, וכשאני יוצא לרשות הרבים, אני מרגיש שזה מפריע לי מאוד. אני יודע שאסבול מזה, כי אני הולך להתפרסם'... ואכן, ספריו יצאו בעשרות אלפי עותקים, ורבות לומדי 'יורה דעה', לא זזים בלעדיהם.

"הוא התחיל לקבל מכתבים בכל מיני בירורי הלכה, ובהם תארים גדולים. כשקיבל מכתב ממרן הגר"ח קנייבסקי, שכתב עליו 'הגאון הגדול', היה נסער. הוא אמר בצער: 'מה זה 'גאון'? למה רבי חיים כותב עליי ככה?...' כשהכריזו עליו 'הגאון הגדול', הוא אמר בפשטות: 'הגאון' - זה לא אמת; 'הגדול' זה אמת, כי אני אחרי בר מצווה..."

שאלתם אותו למה זה מפריע לו כל כך?

"כן. הוא הסביר שהוא נמצא במבוכה. מצד אחד, בבוא יומו יתבעו אותו בשמים על שהוא לא מיחה באלו שמכנים אותו 'הגאון' שזה 'שקר'... מצד שני, אם ימחה על כך - יאמרו שהוא עניו, וגם את זה אינני רוצה... על כן כשהיו בביתו פעם עשרה מצאצאיו, אמר שהוא מנצל את המעמד הזה למחות על כך, ובזה יצא ידי חובת מחאה... "כאשר הוציא את הספר הראשון, רצה להביאו לרב אלישיב. שאלתי את הבר, הגאון רבי משה אלישיב, איך נכנסים לרב, ונענה שהדרך היא שמביאים את הספר, ואחרי כמה שבועות נכנסים. יומיים לפני המועד שנקבע לו להיכנס לרב אלישיב, התקשרו לדחות את הביקור בשבועיים. היה אכפת לי מהעניין, והלכתי לברר את הסיבה לדחייה. התברר, שהרב אלישיב שעיין בספר אמר, שעם תלמיד חכם כזה לא מספיק לדבר עשר דקות כפי שהוקצב, צריך לדבר חצי שעה, ולכן ביקש לדחות את המועד כדי לאפשר ביקור ארוך יותר... הייתי אתו אצל מרן הגר"ש והוא אמר: 'אני לא מבין מאיפה יש לכם ידיעה בכל כך הרבה אחרונים, איך הגעתם לזה?', אבא כמוכן לא ענה..."

(מתוך ראיון לגליון 'מורה לצמא' תשע"ז)

ללמוד, ואין לו זמן; בכל מה שצריך עזרה בבית - הוא עזר. כשהיינו ילדים, לא היה עדיין חלב מפוסטר, והיה צריך להרתיח את החלב. אבל חלב הרי גולש, אז הוא היה עומד ליד הגו כשספר בידו, ובכל דקה הסתכל אם צריך כבר לכבות..."

במה ניתן להגדיר את אישיותו?

"הוא היה אדם 'נקי' בכל המובנים. כשהוא עבר את הניתוח הראשון בליבו בשנת תש"נ, אחרי כמה עשרות צנתורים, קרא לי ואמר: 'עשיתי חשבון נפש; אני לא יודע איך מצבי בבין אדם למקום, אך בין אדם לחברו אני נקי, מעולם לא פגעתי באדם! מלבד תלמיד אחד שאני צריך לפייס. היה פעם מבצע בתלמוד תורה, ההנהלה נתנה סכום כסף, על כל דף שילד נבחן עליו בעל פה. ילד אחד נבחן על כל בבא קמא, והוא חשב שמגיע לו יותר, אבל נאלצתי לאכזב אותו ולתת לו את הסכום לפי הדפים, שכן ההנהלה סירבה להגדיל את הסכום'. והוא המשיך ואמר לי: 'לי לא היה כסף לתת מהכיס שלי, אבל צריך לפייס אותו. לך אליו, ותגיד לו שאני מוכן לשלם לו כמה שהוא רוצה'. פניתי לאותו יהודי, שהוא היום רב חשוב בבני ברק, ולהפתעתי הוא אמר: 'אני זוכר את הסיפור, אך לא רוצה לקחת כסף; תן לי רק את שני ספרי 'מעדני השולחן' שיצאו עכשיו לאור'... "הגאב"ד ה'מנחת יצחק' זצ"ל, כתב לו הסכמה על ספר השו"ת שלו, 'מעדני מלכים', והוא פותח את ההסכמה בסיפור: 'כשבאתי לארץ ישראל, ראיתי דבר שלא רואים באף מקום; גדולי תורה הולכים בצדי דרכים. התפלאתי עד אז למה כתוב 'נקיי הדעת בירושלים', אלא שרק בירושלים, מקום כל כך קדוש, מגיעים לזכות כזו'. והוא ממשיך וכותב: 'אחד האנשים האלה הוא רבי לוי רבינוביץ'.

"ה'בין אדם לחברו' אצלו היה נקי, כעדות עצמו. שמירת הלשון שלו הגיעה עד הקצה. פעם כשהפצרתי בו לספר לי משהו, נענית במשפט שלא אשכח לעולם: 'מיום עומדי על דעתי לא דיברתי לשון הרע'... ואז הוסיף: 'בתחילה זה היה לי קשה, אבל שברתי את זה, ומאז אין לי אפילו יצר הרע לכך'..."

מה עמד מאחורי הסיורב שלו לכתוב את שמו בראש ספריו?

"לא די בכך שלא רצה לכתוב את שמו, הוא לא רצה להדפיס את ספריו בחייו! גם לאחר שהצלחנו לשכנע אותו, הסיפור עדיין לא נגמר. הוא החליט לפרסם את הספר בלי שם 'המחבר'. אמרתי לו, שאם כך, איך יוכלו לכתוב תגובות והערות למחבר? אמר לי: 'אפשר לתת תא דואר למכתבים'..."

חוויה רוחנית יומית מדי יום אצלך במייל

'ניוזלטר' מלא וגדוש בתוכן תורני - הלכתי, אקטואלי ומרתק.
עם סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד...
בהגשה מקצועית עם טעם של עוד... להצטרפות שלח מייל ל-

dirshu@dirshu.co.il

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

כמה אחוזים מותר לתת ל'משולח'? - "אבא אמר עד 35 אחוז. החזון איש מאד החמיר בזה וסבר שזה משנה מדעת הנותן". האם ההוצאות, הם מחוץ ל-35 אחוז, או בכללם?

הגאון רבי אליהו מן, בשיחות עם מרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א, על ענייני עושר ותרומות

"ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו" (שמות כ"ה, ב')

שאפשר לעשות עם המזון, יונעמו דברי רבנו במבטים נוספים מענין לענין באותו ענין.

רבינו סיפר לגיסו הגאון רבי יצחק שליט"א:

"הבית מאיר ז"ל היה תלמיד של הנודע ביהודה ז"ל, וכאשר בא בברית השידוכין עם בתו של גביר קיבל נדוניה. הוא שאל והתייעץ עם רבו במה להשקיע את הנדוניה, ועמדה על השולחן קופה גדולה של צדקה, אמר לו הנודע ביהודה כעין בדיחותא: 'לו היית שומע לי, היית משקיע את הכסף כאן', והצביע על הקופה. הבית מאיר לקח את הדברים ברצינות ומיד הניח שם את כל הכסף.

"הנודע ביהודה מאוד התפעל, וברכו שיהיה מגדולי ישראל, ושיזכה לחבר ספר. וספר תשובות 'נודע ביהודה' מנהגו, כאשר מביא את השאלה של השואל, כותב גם את מה שהשואל כתב על הענין, אך כאשר מביא מהבית מאיר לא מביא את סברותיו בענין, ושאלוהו מדוע, וענה: 'הרי הוא ידפיס בעצמו ספר ושם יכתוב זאת, ולמה לי לכתוב בשבילי?'..."

אמרת: שמעתי מפי חמי זצ"ל, ששמע מפי הגר"ש בירנבוים, כי פעם אחת באו אנשי סלוצק לרבה הבית הלוי וביקשו שלא ידון דיני מזונות בעיר, ומדוע? כי מי שלא יודע ערך כסף, כיצד יכול לדון בענייני כספים... כי בימים ההם היה נהוג לתת לרב המסדר קידושין - 'סידור קידושין געלט', ופעם אחרת בחתונה של ב' גבירים, הבית הלוי סדר קידושין ואח"כ נתנו לו מעטפה עבה עם כסף. העניינים כבר ידעו שאחרי סדור קידושין יש לו כסף, ועני מסכן פלוני המתין לו שם וביקשו כסף, ולא פתח את המעטפה כלל אלא נתנה כולה

פסיקתא זוטרותא פרשת תרומה: "ועשית בדי עצי שטים" - אלו המסייעין את עוסקי התורה: "וצפית אותם זהב" - שבמקום שעתידי הקדוש ברוך הוא לעשות צל לעוסקי התורה, עתיד לעשות למחזיקיה.

אם נשאל את מרן הגר"ח קנייבסקי לאיזו מטרה התגלתה יבשת אמריקה על ידי קולומבוס, תהיה לו תשובה ברורה.

נכנס תלמיד חכם שנוסע לארה"ב להביא כסף לכוללים, וסיפר בהתפעלות כי אמש שב מארה"ב ויש שם אנשי עסקים רבים, שהולכים בבוקר וחוזרים עייפים בלילה, ואעפ"כ בשעות הלילה מקבלים בביתם כל מיני שליחי מצווה, ומתנהגים אליהם בסבר פנים יפות ובסבלנות.

תגובת רבינו: "על זה גילו את אמריקה"...

סיפרתי לרבינו על החסד שיש בארה"ב, אנשים עובדים מבוקר עד ערב ובערב יש שיעור בגמרא, וביני לביני אוכלים ארוחת ערב ובאים 'משולחים' מארץ ישראל והם מקבלים אותם יפה.

תגובה: "מזה הם חיים ומצליחים"

אמרת: הגרא"ל עמד על כך פעם, שאחרי החורבן של המלחמה יש דבר חדש שלא היה פעם: העשירים נותנים במושגים גדולים שלא היה כך קודם החורבן, יש של כסף.

אמר רבינו: "אחרי חורבן התורה, ה' נותן את האפשרות לבנות את התורה מחדש וזה על ידיהם". ואמרת: לו שהגרא"ל אמר בנוסח קצת שונה: הקב"ה החריב התורה, ואין ישלם לנו בזה? על ידי בני התורה, ובכזה בנין התורה, בין על ידי בני התורה עצמם ותלמידי החכמים, ובין על ידי מחזיקי התורה, וכל זאת תשלום על חורבן התורה בבנין התורה - גם של היששכר וגם של הזבולון. ע"כ (מפי ר"י לוינשטיין ששמע ממרן ראי"ל).

אמרת: הרב מפוניבז' אמר, שאחר המלחמה ריבוי התורה הוא יותר מלפני החורבן.

"הוא הרי צודק לא רק לגבי הכמות אלא גם באיכות, העומק וחרירות של היום בציבור לומדי התורה לא היה כך לפני כן". בהזדמנות אמר רבינו עוד על דברי הרב מפוניבז': "יש דבר נוסף שיש היום יותר מלפני המלחמה: עשיית ספרים. פעם היה יקר מאוד והיום יש הרבה ספרים, ויש בזה מעלה וחסרון, אבל המעלה עדיפה על החיסרון".

אחרי שרבנו לימדנו את המבט, על ערך הכסף והמעשים הטובים

לעני אחד כמות שהיא. ואמרו שכיון שאינו יודע מהו כסף, איך ידון בדיני ממונות!?

השיב להם הבית הלוי: 'אתם, שכן יודעים מהו כסף, אשאל אתכם שאלה: אם יבוא שודד ויצמיד אקדח על הראש ויתבע את הכסף שלכם שבמעטפה, האם תספרו את הכסף או תתווכחו? ודאי שלא, אם כן, תבינו, עני שמבקש ממני כסף זה כאקדח על הראש, ולא שאיני יודע מהו ערך הכסף...'

השמירה לכספים היא על ידי מצוה, אלו הוראות חדות שהשיב רבנו לשואליו.

אמרתי לרבינו בתקופה קשה מסוימת: בתקופה זו שהמצב הכלכלי בסכנה וגם המצב הביטחוני לא ברור כלל, אנשים חוששים מלתת צדקה כי לך תדע מה ילד יום, והם חושבים כי השמירה הטובה לכסף הוא בבנק. "השמירה הטובה ביותר היא למצוה".

אבל בבנק מקבלים אחוזים? - "בדרך כלל יקבלו הרבה יותר אחוזים". א.ה. או בכסף או בשכר טוב אחר בעולם הזה.

שכרם של תומכי התורה רב, ויש מהם ששכרם כפול מאחרים

מתקיים דינר במלאת 50 שנה לשיבת ליקווד, הם שואלים מה השכר המיוחד שיש לאותם אלו שיתרמו, מה יהיה לה - מדה כנגד מדה? - "שישבו בגן עדן יחד עם תלמידי החכמים".

האם ישבו גם על יד ר' אהרן זצ"ל? - "מסתמא, ועל פי מש"כ במדרש אגדת בראשית.

סיפר רבינו, שהחפץ חיים שלח את ר' ש. גריינמן למקום אחד והיו לו שם הרבה ביזיונות, וחזר לחפץ חיים וסיפר לו על מה שעבר עליו, אמר לו החפץ חיים: 'למה נקרא שמו יחזקאל בן בוזי? שביזה עצמו על דברי תורה'.

אמרת: הוי עובדה שהלכנו לקמחא דפסחא, ויהודי נתן 5 שקלים שזה היה סכום פעוט מאד ובזיון, אמרתי לאחי שיח' 'היום עשינו הרבה'.

- "אבל צריך לקחת את 5 השקלים שלפחות תהיה לו לנותן את הזכות הזו".

נדיב פלוני מתעתד לתת מזוגנים לכולל בית הלל וזה כ-20 אלף דולר, האם עדיף שיתן את הכסף לתמיכה באברכים, או שלמזוגנים עדיף? "בימים עברו, גם היה חם ועם זאת למדו רגיל. אצל אבא היה חדר צר ואפילו מזגן לא רצה, כיום זה דור של מפונקים, וסוף כל סוף זה מפריע ללימוד, עדיף מזוגנים, שזה תועלת לאורך ימים".

בישיבת מיר לומדים כ-2000 אברכים, ותלמיד חכם מביניהם עשה תיקון שמביא פוסק מפורסם, לשעה אחת אחר הצהרים וכל

השאלות ישאלו אותו ובכך חוסך להם זמן ביטול תורה ועגמ"נ. גביר פלוני מעוניין לדעת האם המימון של הדבר כגון הנסיעות לאותו רב וכו', האם נחשב לו החזקת התורה, או שזה רק נחשב חסד וכדו'? - "זה נחשב לו החזקת תורה וחסד גם יחד".

וגם זו שאלה שנשאלת רבות: נתינת צדקה לאחר שהועברה לנצרכים מראש.

לגבי ישיבת בין הזמנים שכבר חילקו מלגות ללומדים על ידי הלוואה, האם מי שיתרום כעת עבור זה, יש לו חלק בהחזקת תורה?

"אם לקחו את החוב רק משום שאחר כך הם יקבלו תרומה מנדיב, כיון שעל סמך זה שילמו יש לו זכות החזקת התורה. אבל אם לקחו חוב גם על דעת שאם לא ימצאו נדיב החוב עליהם, אם כן הוא רק משלם את חובם".

וזו שאלה עקרונית של 'משולחים' ועושי צדקה רבים: כמה אחוזים יכול לקחת גבאי הצדקה ליטול לעצמו.

כמה אחוזים מותר לתת ל'משולח' - "אבא אמר עד שלושים וחמש אחוז. החזון איש מאד החמיר בזה וסבר שזה משנה מדעת הנותן".

האם ההוצאות, הם מחוץ ל-35 אחוז, או בכללם? - "מסתמא הוצאות יכולים לתת מלבד שלושים וחמש אחוז".

האם יש דרך לתת ל'משולח' יותר מ-35 אחוז, כגון שיתן לו לא מהכסף שאוסף?

"הטעם שאין זה דעת הנותן ואינני רואה עצה. היה איזה 'משולח' בבהכ"נ של החזו"א, שאמר דרשה להתרים כסף והחזו"א אמר לר' יעקב שכטר 'אל תתן לו פרוטה', כי החזו"א חשש שלוקח יותר ממה שאפשר לקחת".

סיפרתי לרבינו שרבי דוד גריינמן אמר, כי נסע פעם לחו"ל להתרים לכולל חזון איש, והיו אנשים שאמרו 'תבוא מחר', וחשב שרוצים להיפטר ולא לתת, בא מחר ונתנו, ולא הבין ממה נפשך, אם אתה רוצה לתת מדוע תטריח אותי שוב למחרת פעם נוספת? ושאל על כך את פה קדשו של החזו"א, והוא אמר לו: 'עדיין אין להם את הזכות, הם צריכים עוד את המעריב, שחרית, שיהיה להם זכות לתת'...

תגובת רבינו: "יש כאן דבר נוסף: הם רוצים להראות לו שזה לא כל כך פשוט שרק מבקשים כסף וכבר נותנים ומקבלים".

"וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכְנָתִי" (שמות כ"ה, ה')

שאלה יפה מיהודי החפץ להרבות במעשים, על מנת לקבל שכר רב מאת הקב"ה.

פלוני מעוניין לתרום מתלים לבית הכנסת, אבל רוצה שהם יישארו שלו ובעלות, כדי שכל מי שיתלה מעיל עליהם תחשב מצוות החסד שלו, האם אפשר לעשות כן, או שמא כיון שזה לבית הכנסת ממילא זה כבר לא שלו? - "אם לא נתן אותם לבית הכנסת פשיטא שהם נשארו שלו, אבל, לא מרוויח כלום בכך שהם יישארו שלו, כי גם אם אכן יתן לבית הכנסת, כל תליה הוא מצוות חסד שלו".

(לקט מתוך הספר 'כל משאלותיך')

"סיפרה לי גיורת, כי בתקופה שהיא למדה לימודי יהדות היא נתקלה בהרבה עניינים מוזרים בעיניה, אך היא היתה מוכנה לקבל הכל, מלבד דבר אחד: היא ראתה אשה יהודייה מזילה דמעות מול נרות השבת, היא לא הבינה מה כל כך מעורר את הרגש דוקא מול הנרות..."

הרה"ג רבי משה בויאר שליט"א על האדם, הנשמה ובית המקדש

"וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשָׁכַנְתִּי... (שמות כ"ה, ה')

הציפו דמעות את עיניה. מה קרה? מה השתנה? פשוט מאד, היא קבלה נשמה יהודית, והנשמה היהודית שלה התעוררה מול אור הנרות.

לכן הגוי אינו מסוגל לסבול התעלות רוחנית של יהודי. הנאצים הארורים, בני העם הגרמני, הם מצאצאי אשכנז, נכדו של יפת. מעדויות רבות של ניצולי שואה עולה, כי כשהנאצים ראו יהודי מקיים מצווה - הם היו יוצאים מדעתם. שורשם לא היה מסוגל לסבול זאת.

יש יום אחד בשנה שהוא היום של הנשמה - יום הכיפורים. ניצולי שואה רבים העידו, שבכל שנה ביום הכיפורים הנאצים היו משתוללים כחיות טרף. אף אחד לא ידע למה. האמת היא שגם הם עצמם לא ידעו למה. הם פשוט רתחו מזעם בלי שום סיבה נראית לעין.

על כך אמרו חז"ל (מגילה ג ע"א): "אף על גב דאינהו לא חזו - מזליהו חזו". גם אם הם עצמם לא רואים סיבה לכך - המזל שלהם בשמים רואה ויודע היטב למה. השר שלהם יושב בשמים, וכשרואה משם את נשמתו של היהודי מתעוררת ומתעלה ביום הכיפורים - הוא רותח מזעם. הוא אינו מסוגל להשלים עם העובדה שיש ליהודי נשמה מרוכמת שכזו, לעומת הגויים הגסים והמגושמים, חסרי הנשמה. משם, ממקום מושבו בשמים, הוא מעביר את ההרגשה

האותיות האמצעיות במילה 'נשמה' הן 'שם'. לכן היהודי משוייך ל'שם', כי הוא הוא בעל נשמה. כשיהודי עושה פעולה כלשהי, הוא לא מתייחס אליה כאל דבר טכני וחסר חיים. כל פעולה יש לה נשמה, פנימיות, הוא עושה את מעשיו עם כוונה ועם חיות.

עם ישראל קרויים אדם, ואין אומות העולם קרויים אדם (יבמות סא ע"א). יהודי פועל מתוך הנשמה, יש בו את המעלה של "צמאה נפשי לאלוקים", של "שפכי כמים לבך נכח פני ה'", של "לעורר לבי לאהבתך". לעומתו, הגוי אין לו פנימיות, אין אצלו מושג של התעלות רוחנית אמיתית.

רואים זאת באופן מוחשי. יהודי שמתעלה רוחנית, ההתעלות מולידה בו עדינות נפש ואצילות, הוא מתמלא חסד ורחמים. לעומת זאת אצל הגויים, הפעילות הרוחנית מובילה אותם להרס, לחורבן ולשפיכות דמים.

כשיהודי נכנס לבית הכנסת ולבית המדרש, הוא יוצא משם יהודי טוב יותר, נעלה יותר. הסיבה לכך פשוטה: הפעילות הרוחנית מנתקת אותו מהעולם הזה ומרוכמת אותו. לעומת זאת, כשגוי יוצא מבית התיפלה שלו, הוא הולך לרצוח אנשים. איך זה קורה? הגוי הוא אנוכי, הכל אצלו עניין של כדאיות ותועלת. אפילו הפעילות הרוחנית נתפסת אצלו בתור חוויה והנאה, כשאר הנאות העולם הזה, לכן הוא מתמלא בכוחות רוחניים שליליים ויורד לשאול תחתית.

סיפרה לי גיורת, כי בתקופה שהיא למדה לימודי יהדות היא נתקלה בהרבה עניינים חדשים ומוזרים בעיניה, אך היא היתה מוכנה לקבל הכל באהבה, מלבד דבר אחד - היא ראתה אשה יהודייה מזילה דמעות מול נרות השבת. היא לא הבינה מה כל כך מעורר את הרגש דוקא מול הנרות...

באמת, אין פלא עליה. מניין תבין? אין לגוי שמץ של מושג מהו "נר ה' נשמת אדם" (משלי כ', כ"ז). לך תספר לגוי כשאדם מסתכל על הנר - הוא מסתכל על נשמתו, הנשמה שלו מתעוררת.

האשה לא הבינה מה כל כך רוחני בהדלקת הנרות, ובתחילה התנגדה לכך. אך הסבירו לה שזו אחת המצוות החשובות של הנשים, ואם תתנגד - הליך הגרות שלה יתעכב. בלית ברירה הסכימה לכך.

הליך הגרות הושלם. בשבת הראשונה היא הדליקה נרות, ואז לפתע היא הרגישה גלים של התרגשות עולים וגואים בקרבה, בתוך שניות

הזאת אל הגויים שבארץ, וכעת הם רותחים מזעם למראה יהודי זך וטהור ביום הכיפורים.

מה עושים הגויים, מלבד לרתוח מזעם? כאמור, הם מצאו שיטה כיצד לערער ולבטל את מעלתם של עם ישראל: הם מפתים אותם לסור מדרך ה', לעזוב את התורה והמצוות ולחבור אליהם ואל תרבותם. ואז, כאמור, טוענים הגויים: אם היהודים הולכים בדרכי הגויים ומתנהגים כמו גויים - מה ההבדל בינינו לבינם?

בספר היצירה, הספר הראשון בעולם, מובא המושג עש"ן - עולם שנה נפש. כל מה שיש בעולם - יש בשנה, כלומר כל אזור בעולם מכונן כנגד אחד המועדים והחגים; וכל מה שיש בעולם יש בנפש, כלומר כל אזור בעולם מכונן כנגד אחד האיברים באדם. כמו כן, כל חג בשנה מכונן נגד אחד האיברים באדם. האחד תלוי בשני.

למשל, בעולם יש אזורים שבהם כל השנה יש אור. כנגד זה בשנה יש חג של אור - חנוכה. בנפש יש נקודה של אור - עיניים.

כל אחד משלושת החלקים הללו - עולם שנה נפש - שואב את כוחו

ממקום אחד: בית המקדש. כל מקום בעולם מכונן כנגד אחד מכלי המקדש. יש מקום בעולם שהוא כנגד הארון, שהכרובים היו סוככים עליו מלמעלה. יש מקומות שיש בהם אור כל השנה - כנגד המנורה. ויש מקומות בעולם שיש בהם שפע ועושר - כנגד השולחן וכנגד מזבח הקטורת. יש מקומות בעולם שאסור להעביר שם ברזל, כמו 'משולש ברמודה' שבאוקינוס האטלנטי - זהו כנגד מזבח החיצון, שנאסר להניף עליו ברזל. כל דבר שהיה בבית המקדש השפיע על כל העולם.

וכן שנה: חג השבועות - כנגד הלוחות, יום כיפורים - כנגד קודש הקודשים, מנורה - כנגד חנוכה, שולחן כנגד פסח, חג המצות.

וכן הנפש, שהיא החלק החשוב ביותר. כל האדם נמצא בו. המוח - כנגד קודש הקודשים, העיניים - כנגד המנורה, הפה - כנגד השולחן, הנשימה - כנגד מזבח הקטורת, מערכת העיכול כנגד מזבח החיצון. העולם, השנה, הנפש - כולם שואבים את כוחם מבית המקדש, וכל שינוי שיחול בו ישפיע עליהם.

(דורש טוב, חנוכה)

המשך מעמוד 1 | הגה"צ רבי אהרן טויסיג שליט"א

שכינה!

לבית המקדש עצמו, להיכל הקודש, גם הכהנים לא נכנסו אלא בשעת העבודה (תמיד כח ע"א). הכהן היה עובד עבודתו, משתחוה ויוצא, וכהן הנכנס שלא לצורך עבודה, לוקה.

אבל קודש הקדשים -

"הדר העולם, ארץ ישראל.

הדר ארץ ישראל, ירושלים.

הדר ירושלים, בית המקדש.

הדר בית המקדש, בית קדשי הקדשים מקום הכרובים ששם השכינה" (רמב"ן)

משם האורה יוצאת, והכהן הגדול היה נכנס ויוצא לבית קדשי הקדשים, לנוגה אורו של ארון הברית (ירושלמי יומא פ"ג ה"ג). "שם היה מקור ההשפעה וגילוי השכינה", במלוא התוקף, כתב בעל התניא זצ"ל ("תורה אור") ומשם ואילך היתה על ידי מסך המבדיל: "והבדילה הפרוכת לכם בין הקדש ובין קדש הקדשים" (שמות כו, לג).

אין לנו שמץ מושג בהדר קדש הקדשים. בבית המקדש היו הקירות מצופים זהב. בקדש הקדשים גם הרצפה והתקרה, אבן השתיה במרכז ועליה ארון הברית ובו הלוחות הכתובים באצבע אלוקים. הכפורת, ומעליה שני הכרובים פורשי הכנפיים. אבל העיקר - העיקר גודש השראת השכינה, הקדושה העצומה התובעת שלמות מוחלטת.

(מקרב לתורה, ראש השנה)

שמע על החתונה המתעתדת, על הכלה בת הנכר. אולי אפשר לשכנעו שתתגייר. "מוטב שיאכלו בשר תמותות שחוטות ולא בשר נבלות" (קידושין כא ע"ב). חקרו למשפחתו, וכהן הוא. גיורת אסורה לכהן...

התרגש הרבי, וקם מלוא קומתו. הצביע על הארונות גדושי הספרים, שהשתרעו מקיר לקיר, עד לתקרה. מאות מאות ספרים. כרכים גבוהים ונמוכים, רחבים ודקים, ישנים וחדשים, בכל מקצועות התורה. נגלה ונסתר, הלכה ופלפול, דרוש וחסידות. אמר בהתרגשות: "רואה אתה את הספרים הללו - זו טיפה בים האוצרות הרוחניים שלנו, אני בקי בכולם.

"יום יום אנו מתפללים שתבוא הגאולה, ויבנה בית המקדש - וכשיבנה, אתה תעבוד בו, ולא אני. כי אתה כהן, ואני לא - ומעלה זו אתה מוכן להפסיד?!"

הדברים היוצאים מן הלב נכנסו אל הלב. הבחור הבטיח לנתק את הקשר!

אכן, מהרה יבנה המקדש ונעלה ציון ברינה. ניטהר מטומאתנו ונכנס להר הבית. נעבור את החיל ונכנס לעזרת נשים. נעלה בט"ו המעלות ונכנס בשערי ניקנור. נבוא לעזרת ישראל, ושם נעצר. משם ואילך, עזרת כהנים. האחרים עומדים לפניו. מביאים קורבנותיהם, מתפללים, מתרגשים ומתפעלים. לא רק מהדר המקדש המרשים ומפעים. ציפוי השיש הבוהק בצבעי כחול ולבן, עמודי יכין ובויעו, אמלותראות האורז וגפן הזהב המשתרגת סביב הפתח הענק. כל זה חיצוני גרידא. אבל כמה קדושה מושפעת, כמה השראת

הבחור שלמד איתו, הזמינו לשבת קודש בירושלים. דורון ניאות לקבל את ההזמנה, לא לפני שקיבל התחייבות ברורה מפיו של הבחור, ש"לא יקשור אותו לשולחן כל השבת, כמו שקושרים את כל הדתיים"...

הגאון רבי ראובן אלבו שליט"א על הצימאון ליהדות

"דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה" (שמות כה, ב)

חז"ל עומדים על הלשון "ויקחו לי", שהרי לכאורה מתאים היה יותר לומר: "ויתנו לי"? והם מבארים, שיש כאן בחינה שהקב"ה כביכול אומר: "קחו אותי עמכם", וזה לשון המדרש (שמות רבה לג, א):

"אמר הקדוש ברוך הוא לישראל: 'מכרתי לכם תורת - כביכול, נמכרתי עמה, שנאמר: 'ויקחו לי תרומה'. משל למלך שהיה לו בת יחידה, בא אחד מן המלכים ונטלה. בקש לילך לו לארצו וליטול לאשתו. אמר לו: 'בתי שנתתי לך, יחידה היא, לפרוש ממנה - איני יכול, לומר לך אל תטלנה - איני יכול, לפי שהיא אשתך. אלא זו טובה עשה לי, שכל מקום שאתה הולך - קיטון אחד עשה לי, שאדור אצלכם, שאיני יכול להניח את בתי'. כך אמר הקדוש ברוך הוא לישראל: 'נתתי לכם את התורה, לפרוש הימנה - איני יכול, לומר לכם אל תטלוה - איני יכול, אלא בכל מקום שאתם הולכים, בית אחד עשו לי שאדור בתוכו, שנאמר: 'ועשו לי מקדש'".

לצאת אל העם, "לרעות בגנים וללקוט שושנים" - לחפש נשמות יהודיות המתגלגלות ברחובות, לקרבן ולהביאן אל התורה הקדושה! זוהי חובתנו כיום! הבה נחלץ חושים ונעשנה!

ברוך ה', איכשר דרי. מתקיימת בדורנו נבואתו של הנביא עמוס (ח, יא): "הנה ימים באים נאם ה'... והשלכתי רעב בארץ לא רעב ללחם ולא צמא למים כי אם לשמוע את דברי ה'". בכל מקום יש צימאון ליהדות, צימאון לשמוע את דברי ה'... בכל אירוע שמטרתו להביא את דבר ה' אל העם - המונים צובאים על הדלתות. בית הכנסת מלא מפה לפה, ואנשים עומדים צפופים, ובלבד שישמעו את דבר ה'.

מתחת לרעמת השיער החיצונית, מאחורי בגדי הרחוב הזולים - מסתתרת נשמה יהודית. נשמה שצמאה לשמוע, נשמה שזועקת זעקה אדירה: "אנא! תנו לי 'לאכול'! תנו לי תורה!" נשמה שזועקת: "לכו לחמו בלחמי ושתו ביין מסכתי" (משלי ט, ה).

בכלי התקשורת מנסים להציג תמונה הפוכה, אך את המציאות בשטח אין ניתן לשנות! בתי הכנסת בכל מקום בארץ מלאים אנשים, שמבקשים לשוב לאביהם שבשמים.

אדרבה, "וכאשר יענו אתו כן ירבה וכן יפרוץ". באים לישיבה צעירים חילונים, שהאזינו לכלי התקשורת, קראו עיתונים, שם הלעיטו אותם ברעל נגד התורה, נגד בני התורה, נגד ה"כפיה הדתית", והם באו "לבדוק את הדברים מקרוב"...

הציצו "ונפגעו". טעמו - וערב לחכם. "טעמו וראו כי טוב ה'" (תהלים לד, ט).

התורה הקדושה היתה חביבה מאד על הקב"ה: "חמודה גנוזה שהוא משתעשע בה בכל יום" (שבת פט ע"א). הוא נתן אותה לישראל, תוך שהוא מבקש מהם לבנות לו משכן, שבו יוכל להשרות את שכינתו, ולדור בסמיכות אליה.

בבנין המשכן זכו ישראל "לקחת" - כביכול - את הקב"ה כ"תרומה" נוספת, על התורה שכבר זכו וקיבלו.

כל אדם שהגיע למשכן, או לבית המקדש, יכול היה להרגיש את השכינה השוכנת בו, עד כדי כך שניתן היה לשאוב רוח הקודש מתוך השהות במקום. כמו שמספרים חז"ל על יונה בן אמיתי ש"מעולי רגלים היה, ונכנס לשמחת בית השואבה, ושרתה עליו רוח הקודש" (ירושלמי סוכה פרק ה).

הקב"ה אינו יכול "לפרוש" מן התורה. היא חביבה עליו. הוא משתעשע בה בכל יום. משום כך הוא מבקש שישראל "יקחו אותו", כדי שיוכל להמשיך ולדור ליד התורה.

מכאן אנו למדים עד כמה התורה יקרה וחשובה: "יקרה היא מפנינים וכל חפצין לא ישוו בה (משלי ג, טו).

"שזפתני השמש" - שחרות חיצונית

חשיבותה של התורה יוצרת חוב כפול עבורנו: לא זו בלבד, שכל אחד ואחד חייב ללמוד תורה בעצמו, לקבוע לה עיתים ולהשתתף בשיעורי תורה, אלא עליו לדאוג גם לאחרים! על כל יהודי מוטל

"מי שלח אותך לכאן?" שאלתי אותו.

"עיתון פלוני", השיב.

"האם אתה עורך כתבה עבורם?" שאלתי.

"לא! קראתי כתבה בעיתון, ובאתי לראות ולשמוע את הדברים מכלי ראשון".

"מה קראת שם?" התעניינתי.

הוא החל לספר את הסיפור שהתפרסם שם, על זוג צעיר שחזר בתשובה. הבחור היה בנו של אחד מבעלי המספנות המוכרים בארץ. הורי שני הצדדים הרימו קול זעקה: "חטפנו לנו את הילדים". אמנם ילדיהם אמרו, ש"אף אחד לא הכריח אותנו, לא הפעילו עלינו כפיה כלשהי", אך דבריהם לא מנעו מההורים לזעוק "כפיה דתית". הורי הצעיר פנו לפסיכולוג מפורסם שישיית להם עצה, "איך לגשת לנפש הילד ולשכנעו לא לעשות צעדים חפזים מד..."

תשובתו של הפסיכולוג - שהתפרסמה בעיתון - היתה מדהימה. הוא אמר להורים: "ראשית, הרגעו! 'צרת רבים - חצי נחמה'... דעו לכם כי זו 'מכה' כלל ארצית. גם לי יש בת שחזרה בתשובה..."

"באתי לכאן", סיים הבחור, שהיום הוא אברך לתפארת - "לבדוק מקרוב מהי 'הכפיה הדתית', שעליה זעקו ההורים".

כאמור, בחור זה נוכח לראות, שאצלנו אין שום כפיה על אף אחד. כל אחד בחר בדרך התשובה מכח הבחירה החופשית שניתנה לו. כולם טעמו את טעמה המתוק של התורה, ומרצונם החופשי בחרו לדבוק בה.

הוא אשר אמרנו: מתקיים בנו מקרא שכתוב: "וכאשר יענו אתו כן ירבה וכן יפרוץ" - גלי התשובה פורצים לכל הכיוונים, כמו שכתב הרמב"ם (הלכות תשובה פרק ז הלכה ה): "וכבר הבטיחה תורה, שסוף ישראל לעשות תשובה בסוף גלותו, ומיד הם נגאלים, שנאמר (דברים ל, א-ב): 'והיה כי יבואו עליך כל הדברים האלה... ושבת עד ה' אלקיך'".

פקודי ה' ישרים משמחי לב

ישנם סיפורים כאלו למאות ולאלפים. אספר אחד מהם, משום המשל הנוקב שבסופו:

זהו סיפורו של דורון, יליד קיבוץ השומר הצעיר. דורון ייסד בעצמו גרעין של קבוצת צעירים, ויחדיו הקימו קיבוץ חדש.

לאחר שסיים צבא, התגייס הוא למילואים, והחל "לחפש את עצמו". כדרכם של רבים מחבריו, החליט לרעות בשדות זרים. הוא נסע למזרח הרחוק, והתעסק בכל השטויות שהציעו לו שם.

במילואים שרת עמו אדם דתי, דורון שם לב שהלה - כל אימת, שהייתה לו שעה פנויה, היה פותח ספר וקורא בו במנגינה חרישית ונעימה.

דורון התפלל: הוא בעצמו השתעמם מאוד בשעות פנאי אלו. לאחר שהיה עובר בריפרוף על כותרות העיתון, ולא מצא בהן שום דבר מעניין, היה משליך את העיתון לפח הזבל באי שביעות רצון, כסופם של כל העיתונים... ואלו הלה - קורא ומזמר, קורא ומזמר... היה נראה לו, לדורון, שהבחור ההוא נהנה מהקריאה הזאת... משהו

לא מוגדר היה נסוך על פניו...

- "מהו ספר התווים שאתה קורא בו? אני דווקא מבין קצת במוזיקה", פנה אליו בשאלה.

- "זהו לא ספר מוזיקה", ענה הלה, "זהו התלמוד, ואני לומד ממנו את דברי התנאים והאמוראים הקדושים".

החיל הדתי החל להסביר לו את משמעות הדברים, החל מהיסודות הבסיסיים ביותר, שאותם העלימו מידיעתו של דורון עד אותו יום.

דורון הצטרף לחוויה. "פקודי ה' ישרים משמחי לב" (תהלים יט, ט). הוא החל להרגיש את מתיקותה של התורה הקדושה.

הבחור שלמד איתו, הזמינו לשבת קודש בירושלים עיר הקודש. דורון ניאות לקבל את ההזמנה, לא לפני שקיבל התחייבות ברורה מפיו של הבחור, ש"לא יקשור אותו לשולחן כל השבת, כמו שקושרים את כל הדתיים..."

מה נאמר ומה נדבר? כולם יודעים את עוצמתה של השבת, ואת החוויה הרוחנית שזוכה לה כל שומר שבת... דורון נדהם משולחן השבת, מהאווירה החמה, מהילדים הקטנים שסיפרו על הבית של אברהם אבינו בעל ארבעת הפתחים, כדי שכל אחד יוכל למצוא בקלות את הכניסה, כפי שסיפרה להם הגננת... מזמירות השבת, מהילדים הגדולים יותר שאמרו "פירושים" על פרשת השבוע. הוא התפעל מהיחס החם והאוהב שקיבל מכל אחד מבני הבית, אף שהללו לא הכירוהו דקה אחת קדם...

לאחר הסעודה, לקח אותו הבחור לישיבת פורת יוסף, שם הייתי מוסר דרשה על פרשת שבוע בליל שבת. הבחנתי בו ושאלתיו לשמו.

"דורון", ענה.

"הקב"ה נתן לנו 'דורון דרשה' נפלא", השבתי בחיך, ולחצתי את ידו בחום.

למחרת לקח אותו הבחור ל"סיבוב" בגאולה ובמאה שערים. אווירת קדושה. אין מכוניות, אין חילולי שבת, רק קולות זמרה בוקעים מחלונות הבתים... משום מה, דורון נזכר במנגינה שהבחור היה מזמר, כשקרא את "ספר התווים"...

היה זה דורון אחר ששב לקיבוץ לאחר השבת המרוממת שחווה. הוא חזר כשכיפה לראשו, ורצה להתחיל לקיים את מה שהחל ללמוד: תפילין, שבת, ציצית...

חברי הקיבוץ התנגדו לכך בתוקף! למרות העובדה שהוא היה ממיסדי וממקימי הקבוץ, הם הבהירו לו חד משמעית: "או שאתה נשאר כאן ומתנהג כמונו, או שאתה עוזב את הקיבוץ!"

דורון בחר באפשרות השניה, ושם פעמיו אל הישיבה בירושלים.

עיר העיוורים

לפני שעזב את הקיבוץ, פנה דורון לחבריו, ואמר: "אספר לכם משל, שמוזב בספרים הקדושים":

היה היתה "עיר העיוורים". עיר זו הייתה, למעשה, כפר קטן, שבו גרו אנשים, נשים וטף, שכולם ללא יוצא מן הכלל עיוורים ומלידה...

"נעל זו חזרה זה עתה מסנדלרייתו של בערל, לא יוצלח שכזה! לא די שלא תיקן את הנעל, אף קלקל ועיוות אותה עוד יותר! נו, אתה בוודאי תצליח להציל את המצב". הסנדלר נתן בלקוח החדש מבט מוכיח, ודחה בשתי ידיו את הנעל המושטת אליו

מרן הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זיע"א על מה שלמד מסנדלריה מופלאה של פעם

"וערת תִּקְשִׁים" (שמות כ"ה, ה')

סנדלרים של פעם

עורות, דבקים ומלאי מסמרים, סדן ופטיש - אלו מקצת המראות הקבועים בכל סנדלריה, אולם אם נציץ אל תוככי סנדלריה קדומה במקצת, נגלה מלבד כל אלה, מלבד השרפרף והררי הנעלים גם ספרים - ספרי קודש. סנדלר יהודי של הדור הקודם חדור היה בתחושת קבע - כל זמן שלא מתקנים - אפשר עוד ללמוד. סנדלר? ללמוד? אכן כן - עד ראייה היה מרן הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ, בהיותו עוד בגולה.

חור בסוליית נעליו הביא אותו אל סנדלריה נאצלת, המתפקדת לפי עולם מושגים אחר. הסנדלר, משאך סיים את מלאכתו, בין גברא לגברא ובעתות הפנאי, היה הוגה בספרים, אשר הימצאותם בסנדלריה היתה לא פחות נחוצה ממכונת התפירה.

עוד הסנדלר מתקן את הנעל, היתה לו לגאון רבי מיכל יהודה, ההודמנות לראות איך מתפקדת הסנדלריה. הוא עצמו הוזמן לשבת, עד אשר תסתיים מלאכת התיקון. תוך כדי עבודה נכנס אל הסנדלר יהודי נוסף. "ראה", פנה היהודי אל הסנדלר, הוא הושיט לו נעל מעוותת, כשעל פניו ארשת של אי שביעות רצון. "נעל זו חזרה זה עתה מסנדלרייתו של בערל. הוי בערל, בערל! לא יוצלח שכזה! לא די שלא תיקן את הנעל, אלא אף קלקל ועיוות אותה עוד יותר! נו, אתה בודאי תצליח להציל את המצב".

הסנדלר נתן בלקוח החדש מבט מוכיח. הוא דחה בשתי ידיו את הנעל המושטת אליו, ואמר בחומרה: "בשום פנים ואופן לא אתקן לך את הנעל!". עוד לפני שהיה סיפק בידו של הלקוח לברר על מה ולמה, הוסיף הסנדלר בתוכחה: "לשון הרע! אתה מדבר לשון הרע! אינני רוצה לתקן נעלים לבעלי לשון הרע!".

בינתיים סיים הסנדלר לתקן את נעלו של הגאון רבי מיכל יהודה, הוא הושיט את הנעל ואמר: "חשבתי שיועיל לתקן את החור בטלאי אחד, אולם שכבה אחת של עור לא הספיקה, על כן תפרתי על החור טלאי על גבי טלאי". "אם כך", נענה הגאון רבי מיכל יהודה, "עלי להוסיף מעות עבור הטלאי הנוסף".

"חלילה", התנגד הסנדלר.

"והרי עבדתם יותר מהצפוי"

"אפשר שכך, אבל המחיר נקבע מראש, ולא אקח יותר מכפי שסוכם!"

לימים, היה מזכיר מרן הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ את זכר אותה סנדלריה מופלאה, בהוסיפו: "צא ולמד כיצד היה נראה הרחוב של פעם, השוק של פעם. נכנסים לסנדלר, רואים מה זה ניצול הזמן, אם יש רגע פנוי - לומדים. זהירות בלשון הרע וזהירות בדיני ממונות. ומה נענה אנו על השווקים שבזמננו...".

ארבע כנפות מהודרות

הספל לנטילת ידיים בחדר האוכל שבישיבת 'תפארת ציון', יכול היה להעיד כי לא כל המשתמשים בו מוכתרים ביראת שמים צרופה. נטילת ידיים לסעודה, היתה רק סעיף אחד במכלול מעשים שלא היתה בהם הקפדה יתירה - פה ולזול בזמן קריאת שמע, ושם דיבור בזמן התפילה. עוד אי אלו בקיעים בחומת ההקפדה נתגלו פה ושם.

מרן הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ, בתקופת כהונתו כראש ישיבת 'תפארת ציון', הבחין בסדקים רוחניים שנוצרו שם בתקופה מסוימת. הוא חש רוח צוננת במקצת נושבת בין מסדרונות הישיבה, ועז היה רצונו לחזק את רפי הידיים, לרומם את קומתם מתוך יראת שמים טהורה.

כשהגיע התור של אבי, הוא אמר לפקיד: "הבית הזה שאני הולך לקנות, הוא מציאה גדולה, ואף על פי כן, אם אני חייב לתת ל'קרן הקיימת', אני מעדיף לא לקנות אותו, משום שהם נוטעים עצים בשבת. אני לא יכול להסכים שהממון שלי יסייע לחילול שבת"

הגה"צ רבי אריה שכטר שליט"א, על צדקה ואמונה בהקב"ה

"מאת כל איש אשר יִדְבַּנּוּ לְבוֹ" (שמות כ"ה, ב')

רצון ה'. אני לא מוכן לתת את ידי לאנשים שהקב"ה לא מסכים עם מעשיהם!"

הם איימו עליו: "אם אתה לא תתן, ניקח בכח!"

אבל אבא אמר להם: "אני לא מפחד מכם, משום שיש לי ברכה מאדם גדול, שהכסף שלי ילך רק למקומות טובים, לכן אני בטוח שלא תצליחו בכך..."

הם הגיעו לחנות בלילה, שברו את המנעולים וניסו לפרוץ פנימה. פתאום עבר במקום רכב של הצבא האנגלי. כאשר הם שמעו אותו, הם הרימו רגלים וברחו. למחרת בבוקר מצא אבא את החנות פרוצה מבלי שנלקח ממנה מחוט ועד שרוך נעל.

הכסף שלו באמת הלך רק לדברים טובים, משום שהיתה לו כזו אמונה חזקה.

באחת מדרשותיו סיפר רבי יענק'לה גלינסקי זצ"ל את הדברים הבאים:

באתי לעשיר מסוים וביקשתי ממנו לתרום כסף בשביל הישיבה, אבל הוא ניסה להתמקח. אמר שהעסקים קצת חלשים בזמן האחרון והוא צריך לצמצם בהוצאות.

אמרת לי: "אני רוצה להגיד לך משהו. הגמרא אומרת, שאשה שהקדיחה את תבשילו, מותר לגרשה. מה קרה אם היא שרפה את התבשיל, בגלל זה כבר מותר לגרש אותה? וכי היא עשתה עוול כל

רבי שמואל גריינמן זצ"ל היה יד ימינו של ה"חפץ חיים", ויד ימינו של ה"חזון איש". לפני כשבעים שנה הוא נסע בשליחות לאמריקה, לאסוף כסף עבור לומדי תורה, שהיו מצויים במצב דחוק ביותר עד כדי חסרון פת לחם. בעת שתיאר בפני העשירים האמריקאים עד היכן מגעת ההסתפקות במועט של אותם אברכים, קם אחד הנאספים ואמר בהתרגשות: "רבי, למה אלינו באים רק השקרנים? למה לא באים אלינו העניים האמיתיים שאתה מספר עליהם?!"

רבי שמואל, אשר היה חריף מאוד, ענה מיד: "עד כמה שהדולר שלכם הוא אמת, מגיעים האמיתיים, עד כמה שהוא שקר, מגיעים השקרנים..."

כשאנשים גונבים ומרמים זה את זה, הכסף שבידיהם הוא לא הכסף שלהם, והם נותנים כסף של אחרים. לכן הוא אמר להם, שאם הכסף של האדם הוא אמת, באים אליו העניים האמיתיים. אך אם הכסף שבידו הוא שקר, באים אליו השקרנים...

אבי זצ"ל קיבל ברכה מאדמו"ר גדול, שכספו ילך אך ורק למקומות טובים וראויים. באותם ימים, כאשר אדם רכש בית ורצה לרשום אותו בטאבו, היו מחייבים אותו להפריש מהכסף אחוזים ל"קרן הקיימת לישראל". אבא שלי הלך למשרדי הטאבו, שם ישב פקיד בעל סמכויות קרובות לסמכויות של שופט. אבא שלי ראה אותו צועק על האדם שהיה לפניו בתור, משום שלא רצה לתת את הכסף לקק"ל. כשהגיע התור של אבי, הוא אמר לפקיד: "הבית הזה שאני הולך לקנות, הוא מציאה גדולה, ואף על פי כן, אם אני חייב לתת ל'קרן הקיימת', אני מעדיף לא לקנות אותו, משום שהם נוטעים עצים בשבת. אני לא יכול להסכים שהממון שלי יסייע לחילול שבת. אם אתה רוצה להעביר לי בלי לתת כסף לקק"ל, בבקשה, ואם לאו לא אקנה את הבית."

למרבה הפליאה, הפקיד באמת ויתר, ורשם את הנכס בטאבו בלי שאבי הוצרך לתת כסף לקק"ל...

עוד דבר פלא ארע לאבי בענין זה: אנשי ארגון הלח"י, שפעלו במחתרת לשחרור ארץ ישראל מידי הבריטים, פנו אליו, ודרשו ממנו להעניק להם כסף למימון פעולותיהם הלוחמניות. אבא אמר להם: "לא בא בחשבון, משום שלדעתי התנהגותכם היא לא לפי

כך גדול?!

"אבל כנראה שיש שריפת תבשיל ויש שריפת תבשיל... אשה ששרפה את התבשיל, אם היא נאמנה מאד לבעלה, היא חותכת למעלה, נותנת לו את מה שלא שרוף, והיא עצמה אוכלת את השרוף. אשה שקצת פחות נאמנה, מחלקת את התבשיל חצי-חצי, חצי בשבילו וחצי בשבילה. כל אחד מהם יאכל קצת תבשיל שרוף, וקצת תבשיל לא שרוף. אבל אם היא לא נאמנה, היא אוכלת את מה שלא שרוף, ולו היא נותנת את השרוף. על זה נאמר, 'אשה שהקדיחה תבשילו'.

"אם לא הולך לך כל כך בביזנס, במה אתה מקציץ? את מה אתה מוריד דבר ראשון? את הצדקה. זה נקרא 'הקדיחה תבשילו'. קצת לא הולך לך בביזנעס, וכבר אתה חושב שהצדקה אשמה?!"
דווקא על הצדקה נאמר: "ובחוננו נא בזאת" (מלאכי ג', י'), דווקא בזכות הצדקה אדם זוכה לשפע של ברכה.

החשיבות של הכסף היא לא מכיוון שאפשר לקנות בו תענוגות. החשיבות של הכסף היא מכיוון שאפשר לקיים בו מצוות, לקנות בו אוכל בריא וכדומה, כדי שיתחזק האדם ויוכל לעבוד את ה'. אני זוכר שבאמריקה, כשהיו מדברים על אנשים, היו אומרים: "הבן

אדם הזה שווה מאה אלף"... "זה שווה מאתיים אלף"... "ההוא שווה מליון"... השווי של האדם היה לפי כמות הכסף שיש לו. זה הערך שלו, ובזה הוא נמדד.

פעם עם ישראל השכיל להבין, שהתורה היא הדבר החשוב ביותר והמכובד ביותר. ומאחר שכך כל מי שנעשה עשיר התיישב ליד גמרא, התנועע במרץ ועשה את עצמו למדן. עשיר אחד שאיבד את כספו אמר: "את הכסף שהפסדת, נו מילא... אבל מה יהיה עם התואר 'למדן' שאיבדתי?".

מסופר על עשיר שעשה עצמו למדן והתנועע בדבקות, כביכול הוא מתעמק ברמב"ם. ניגש אליו אדם ואמר: "אני אוסף כסף לפדיון שבויים, האם תוכל לתרום?".

"באמת?", שאל העשיר, "מיהו השבוי?!"

אמר לו האיש: "הרמב"ם הקדוש נשבה בידי גוי!".

"מה, באמת?!", השתאה העשיר.

"כן כן, הנה הרמב"ם שבוי בידיים שלך..."

כך היו נראים עמי הארצות של ימים עברו.

(מתוך הספר 'אריה שאג' שמות)

המשך מעמוד 13 | הגאון רבי ראובן אלבז שליט"א

מבנות הכפר שתעבור אף היא את הניתוח, אלא שהוריה התנגדו לנישואיהם: "את לא עוברת את הניתוח בשום פנים ואופן! או שהחתן חוזר להיות עיוור, או שאין נישואין".

בלית ברירה, בהבינם, שהם עלולים לאבד את עולמם ליד שוטים אלו, עברו הזוג הצעיר לדור בעיר אחרת. האשה עברה את הניתוח בהצלחה רבה, והם הקימו בית לתפארת.

וכאן פנה דורון לחברי הקיבוץ ברגש רב:

"חברי היקרים! דעו לכם כי אתם נמצאים במצב של 'עיוורון' קשה - עיוורון מתורה ומיהדות! אני זכיתי, בסיעתא דשמיא, שעיני נפקחו, והתוודעתי אל האור שבתורה, אל האמת שביהדות. והנה במקום שאני אמלא את בקשתכם ואשוב להיות 'עיוור' כמותכם, קורא אני אליכם, בקריאה של חיבה מלב אוהב: 'פקחו אתם את עיניכם כמוני. התוודעו אל מתיקות התורה, אל האור הגדול, שאותו ניסו להסתיר מאיתנו כל ימי חיננו!'"

היום דורון הינו אברך לתפארת, תלמיד חכם, ר"מ בישיבה חשובה, ירא שמים, ובעל משפחה לתפארת...

מחובתינו לפקוח עיני עיוורים, ולמושכם בחבלי קסם אל התורה הקדושה!

מרגליות יקרות "נשפכות" ברחובות, נזרקות לאשפתות... הבה נחלץ חושים, נאסוף את היהלומים הללו ו"נלטש" אותם - להשיב בנים תועים אל אביהם.

(מתוך הספר משכני אחרוך)

יום אחד נודע לאחד מתושבי הכפר, כי בעיר הגדולה והמרוחקת גר פרופסור גדול - מנתח בעל שם עולמי המסוגל לרפא אותו מעיוורונו ולהפכו לאדם רואה.

למרות המרחק הגדול, ולמרות הוצאות הניתוח והנסיעות, הבין העיוור כי חייו תלויים במאור עיניו, שהרי לא בכדי קבעו חז"ל (נדרים סד ע"ב) כי הסומא חשוב כמת. הוא גייס את כל חסכוניותו, ובמלוא המרץ שם לדרך פעמיו.

בסיעתא דשמיא מרובה, עבר הניתוח המורכב בהצלחה. לאחר מספר שבועות החל העיוור אט אט לראות בעיניו. לפתע החל הוא להבחין בעולם הנפלא שמסביבו - שמש וירח, עצים ופרחים, צבעים ססגוניים, עולם ומלואו... "לא תיארתי לעצמי מה יפה הוא העולם", אמר.

בשובו לכפרו, שמח וטוב לב, קרא לכל בני עירו והמליץ להם לנהוג כמותו. הוא החל מתאר להם את חייו המאושרים ואת העולם הקסום שנגלה לעיניו. להפתעתו הרבה, במקום שהתושבים יקבלו את פניו בהתפעלות ובשמחה, הוא נתקל ביחס צונן ובקריאות בוז: "חדל מדיבורי הבל! על אילו צבעים אתה מדבר? על איזה עולם חדש אתה מספר?"

גם לאחר שכל תושבי הכפר הבחינו בהצלחתו המסחררת של חברם, שבאה כתוצאה מהניתוח שעבר, נמשך הויכוח במלוא העוז, והעיוורים נותרו בעמדתם: "הבל הבלים הכל הבל..."

בהגיע עת נישואיו, הצליח העיוור לשעבר לשכנע את כלתו

כל הדרך היה אבי מהרהר ומפחד, איך להציג את הדברים בפני רבן של ישראל מרן הגרא"מ שך. אני כנער צעיר הרגשתי היטב את המתח שאבי שרוי בו, ושאלתי: "הרי אנחנו תלמידי הישיבה מרגישים מספיק רגועים לדבר עם הרב שך באופן פתוח בגובה העיניים?!"

הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א, על גדלותם של מרנן ורבנן

"יָעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכְנָתִי... (שמות כ"ה, ח')

"כי התלמידי חכמים... הנה הם ממש כמקדש וכמזבח!"

בסוף ספר 'מסילת ישרים' (פרק כו), בביאור מעלת הקדושה, מאריך שוב הרמח"ל בדברים מפליאים ונשגבים מאוד על מעלת השראת השכינה הקיימת אצל תלמידי חכמים וצדיקים: "ענין הקדושה כפול הוא, דהיינו: תחילתו עבודה וסופו גמול, תחילתו השתדלות וסופו מתנה... אדם מקדש עצמו מעט, מקדשים אותו הרבה. מלמטה, מקדשים אותו מלמעלה. ההשתדלות היא שיהיה האדם נבדל ונעתק מן החומריות לגמרי ומתדבק תמיד בכל עת ובכל שעה באלוקיו... אך הקדוש הדבק תמיד לאלקיו, ונפשו מתהלכת בין המושכלות האמיתיות באהבת בוראו ויראתו, הנה נחשב לו כאילו הוא מתהלך לפני ה' בארצות החיים עודנו פה בעולם הזה, והנה איש כזה הוא עצמו נחשב כמשכן, כמקדש וכמזבח..."

"והוא הענין שאמרו עליו ז"ל: 'כל המביא דורון לתלמידי חכמים כאילו הקריב ביכורים'. וכן אמרו: 'מלא גרונם של תלמידי חכמים יין במקום נסכים'... הענין הוא לפי הכוונה שזכרתי, כי התלמידי חכמים הקדושים בדרכיהם ובכל מעשיהם, הנה הם ממש כמקדש וכמזבח, מפני שהשכינה שורה עליהם כמו שהיתה שורה במקדש ממש..."

פחד פחדים!
מרן ה'חזון איש' זצ"ל מגדיר זאת באיגרותיו (א, יג) כך: "ואמנם האיש הזוכה לידיעת התורה, הוא הולך בין אנשים ונדמה לאדם הרואה לעיניים כבן אדם, אבל באמת הוא מלאך הגר עם בני תמותה וחי חיי אצילות ומרומם על כל ברכה ותהילה!..."
"אבל באמת הוא מלאך הגר עם בני תמותה". מרעיש!

מוסר השכל מהביקור המרומם בבית הרב שך

בשכנותנו בקריית 'זכרון מאיר' בבני-ברק, התגורר אדמו"ר חשוב ורם המעלה, הרבי ממחננובא, הגאון הצדיק רבי אברהם יהושע העשיל טברסקי זצ"ל. חייו היו מלאי תלאות ויסורים קשים, רצופים אמונה מופלאה ומסירות נפש לשמירת התורה והמצוות. הרבי ממחננובא שתה את כוס התרעלה בשנות השואה בצורה

קשה, כשלאחר מכן נשלח על ידי הקומוניסטים לחמש שנות עבודת פרך בגלות סיביר. העילה היתה על כך שלא הסכים להיות רב ראשי מטעמים במוסקבה, ומאז ועד סוף ימיו ידע הרבה חולי ומכאוב. אולם למרות זאת היה שקדן עצום שהקדיש את כל עיתותיו לעמל התורה ועבודת השם.

זכורני בבחרותי, כשאושפז בבית החולים, חפצו בני משפחתו כי מורי ורבי, מרן ראש הישיבה הגרא"מ שך זצ"ל, יבוא לבקר בחדרו, לעודדו ולחזק את רוחו. הם היו סבורים שבכך יוקל לו מעט מחוליו ומיסוריו הקשים. פנו אז אל אבי מורי שליט"א שיואיל בטובו ללכת אל הרב שך ולשטוח בפניו משאלה זו.

זכיתי אז להתלוות אל אבי בדרכו אל הרב שך. הדרך הקצרה הזו היתה עבורי מוסר השכל חשוב, כיצד מוטל עלינו להזהר בכבודם וזמנם של גדולי ישראל. כל הדרך היה אבי מהרהר ומפחד איך להציג את הדברים בפני רבן של ישראל.

אני כנער צעיר הרגשתי היטב את המתח שאבי שרוי בו, ושאלתי: "אבא! מה ההיסוסים האלו? הרי אנחנו תלמידי הישיבה מרגישים מספיק רגועים לדבר עם הרב שך באופן פתוח, בלי רמזים, בגובה העיניים?!"

אך אבי דחה את הטענות שהשמעתי ואמר: "אתם בחורים צעירים. אין לכם מספיק שכל להבין מיהו הרב שך. אני, שכבר הספקתי להתבגר מעט, אולי יודע קצת יותר טוב מכם מיהו. אך זאת ברור שלא מדברים עם אדם גדול בצורה פשוטה, בלי מחשבה ברורה ונהירה מה מוציאים מהפה כשעומדים בפניו!..."

שרידי היראים ניצלו כל הזדמנות לשהות במחיצתם של גדולי ישראל, ועמדו במחיצתם דרוכים ללמוד מהנהגותיהם ולספוג רשמי הוד מזיו פניהם.

אבי שליט"א סיפר פעם, כי בעת שהתקיימה בבני ברק שמחת ה'שבת שבע ברכות' של הגאון רבי מאיר הלוי סלוביצקי זצ"ל, בן זקוניו של מרן הגרי"ז מבריסק זצ"ל, הוא הגיע בליל שבת לאחר הסעודה ל'אולמי וגשל', שם התקיימה השמחה, כדי להתבשמ מעט מאורו של הרב מבריסק.

אך לאכזבתו הרבה, דקות אחדות קודם בואו מינו שומרים שימנעו מהצבור להכנס לאולם, מרוב הדוחק הגדול ששרר בו. אולם לא איש כאבי שליט"א יוותר על הזדמנות פז שכזו שנפלה בחלקו. הוא מצא חלון פתוח באחת מפינות האולם, טיפס והצליח להשתחל בשקט לתוך האולם... "לשמחתי לא היה גבול..." - תאר באוזני לימים.

זכור לי במיוחד מקרה, כשבאחת השנים עלה אבי שליט"א בימי המועד להקביל את פניו של הגאון רבי יהודה שפירא זצ"ל, ראש כולל 'חזון-איש'. ראהו רבי יהודה, איך שהוא טורח במעלה גילו לטפס את גרמי המדרגות המובילות לביתו, והגיב בענוותנות: "רבי משה! איזו שטות הנכם עושים, כשאתם באים לקבל את פניו!" השיב לו אבי שליט"א ביראת הכבוד, כשחיוך קל בשפתותיו: "הלוואי שבחיי אעשה עוד הרבה שטויות כמו אלו!..."

הרב שטיינמן התרעם על הזלזול ברבי עקיבא איגר

מקרה נוסף החרוט בזכרוני מימות בחרותי: היה זה בתקופה בה זכינו לשמוע שיעורי הלכה מדי שבת בשבתו מפי מרן ראש הישיבה הגראי"ל שטיינמן זצ"ל, לאחר תפילת שחרית בהיכל כולל פוניבז'. באחד השיעורים הקריא הרב שטיינמן את הגהת רבי עקיבא איגר על ה'שולחן ערוך', בה העתיק את דברי בעל ה'בשמים ראש', אשר כידוע רבים פקפקו באמיתות ספר זה וטענו שהוא מזויף.

הרב שטיינמן הוסיף בפני השומעים ואמר: "מכך שרבי עקיבא איגר העתיק את דברי בעל ה'בשמים ראש' אז רואים ש... ולא המשיך בדבריו. הוא רצה רק לרמוז בכך, כי אפשר לראות מכאן כי רבי עקיבא איגר סבור שהספר 'בשמים ראש' הוא ספר מוסמך ואמיתי. לפתע התפרץ אחד השומעים, שהיה תלמיד חכם וידען נכבד, ושאל בצורת ביקורת: "אז רואים שמה?"... המשיך הרב שטיינמן לומר: "רואים כי רבי עקיבא איגר התייחס לדברי בעל ה'בשמים ראש' כדברים מוסמכים..."

אולם אותו תלמיד-חכם שאורייתא קא מרתחא ביה, הרהיב עוז ועמד בדעתו: "הרי בסך הכל רואים שה'בשמים ראש' מדבר על זה, אך עדיין אין ראייה מכך שרבי עקיבא איגר סבר כי דבריו מוסמכים..."

הרב שטיינמן ראה בכך זלזול קל שבקל בגאון הדורות רבי עקיבא

וכך המשיך אבי להיות אחוז בהרהורי, עד הכנסנו בחרדת קודש למעונו של הרב שך, ברחוב ראב"ד בגבעת הישיבה.

הרב שך קיבל אותנו בסבר פנים יפות, כשלאחר מכן התעניין אצל אבי: "מה הביא אתכם הנה לבקרני?"

אבי עמד לפניו כעבדא קמיה מריה, והשיב במילים מדודות: "יש לי שכן שקדן עצום, שלא פסק פומיה מגירסא". הרב שך מיד שאל: "מי? מי?" השיב אבי: "הרב ממחנבוקא".

אחרי שתיקה של רגעים ספורים, שאל הרב שך את אבי: "אולי כוונתכם שכדאי לבקרו, היות והגיעה לאוזני השמועה כי אינו חש בטוב?", השיב אבי: "זו תהיה מצווה רבה מאד!"

כך הסתיימה השיחה.

לא עברה דקה קלה, הרב שך התנער ממקומו בזריזות כנער צעיר, האיץ את פסיעותיו לכיוון המתלה הנעוץ ב'הול', עליו היו תלויים מגבעתו ומעילו העליון. חבש את כובעו, העטה על גופו הצנום את המעיל, וקרא למשמשו: "רבי יחזקאל (אסחייק) יורדים לתל השומר', קח מהרב טורק בבקשה את הכתובת המדוייקת וניסע לרבי ממחנבוקא..."

הרושם העצום שנחרט בי מאותו ביקור, נתן בי את אותותיו שנים רבות לאחר מכן. כל כך השתוממתי אז, הן מאופן השיחה והן מצורת הפגישה, כולה הביעה רחישת כבוד מופלגת לתלמידי חכמים. למדתי אז מאבי כיצד יש לעמוד, כיצד לדבר כשמצויים בארבע אמותיהם של גדולי ומאורי הדור.

לנגד עיני י"שם אבי למעשה את דבריו הנוקבים של ה'רבנו יונה' (בפרושו על אבות ב, י), הכותב כך:

"הוי מתחמם כנגד אורן של תלמידי חכמים, והוי זהיר בגחלתן שלא תכווה. משל למתחמם נגד האש, אם עמד רחוק כראוי לו - נהנה ואינו נכווה, ואם קרב יותר מדי, נכווה. כך המתחמם כנגד האש של תלמידי חכמים ונהנה מחמתם, צריך לעמוד לפנייהם באימה ויראה וכובד ראש, ואל ינהג קלות ראש בפניהם, ואל יתקרב אליהם יותר ממה שקרבוהו, שאם ינהג כך יתחייב עונש גדול".

כמחנך, כנראה רצה אבי מורי שליט"א להנחיל זאת הלאה לנו, צעירי הצאן.

לפני שנים אחדות, כאשר הגיע מרן ראש הישיבה הגראי"ל שטיינמן זצ"ל לביקור באחוזה ברכפלד, נגשתי להקביל את פניו ולקבל את ברכתו. כשזיהה אותי, אמר בחיוך למרא דאתרא הגאון רבי ישראל זיכרמן שליט"א, כי שמע פעם מאבי מורי שליט"א בחול המועד פסח דבר נכון: "כיום רבים מבקשים עצות וברכות מתלמידי חכמים, אבל את יראת הכבוד שהיתה בפרשבורג לתלמידי חכמים, כבר נדיר למצוא היום".

הרב זיכרמן השיבו, שאכן שמע הגדרה זו בשם אבי שליט"א ממרן הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר זצ"ל, בעל 'שבט הלוי', והרב וואזנר אז הוסיף משפט נוקב במיוחד: "רבי משה טורק הוא אכן מאותם שרידי היראים שהיו מצויים בימים ההם בפרשבורג..."

הדבר מרוב מהירות ובהילות שלא להפסיד את האוטובוס. אך למעשה כרגע אין לה איך לשלם על הנסיעה, וכבר התכוננה שהנהג יורה לה לרדת.

אלא שכאן קרה דבר בלתי צפוי. הנהג, שהיה נראה רחוק מהדת ומשמירת תורה ומצוות, הגיב בצורה נינוחה ונעימה: "אין לך כלל מה לדאוג. יש מי שישלם עבורך ועבור הילדים..." ובעודה עומדת נדהמת מהתשובה, הוציא הנהג מכיסו פרטי כרטיסי 'רב קו' הנדרשים לתשלום עבור מבוגרים ונוער, ו... פשוט שילם בעצמו במקומם.

איש שיחנו מספר, שההנהגה המיוחדת הזאת של הנהג הפעימה את רוח בנו. איך יתכן שנהג הלבוש כאדם חופשי, עד שבקושי ניתן לשער אודותיו אם הוא הינו שומר שבת, ינהג במידת חסידות נפלאה שכזאת, והחליט להתחקות אחר סודו. הוא ניגש אל הנהג והתעניין לדעת אצלו מה עומד מאחורי ההנהגה המאלפת הזאת?

הנהג השיב בפשטות, כי בהזדמנות מסוימת עלה בדעתו להחזיק בכיסו כרטיסים אלו, שישמשו כמין גמ"ח למקרים דומים, כאשר אנשים נתקעים מבלי שיש להם מספיק דמי נסיעה.

תמיהתו של הלה רק גברה לשמע דברי הנהג. עד עתה היה סבור שהנהג נהג כן באופן חד פעמי, ואילו כעת שמע שזוהי הנהגה קבועה שלו. הוא לא התאפק ושאל את הנהג: "אשמח אם תגלה לי מהיכן למדת הנהגות טובות כאלה?"

השיב לו הנהג: "תראה, אני תושב רמת-השרון, והרב יעקב אדלשטיין הוא רב העיר".

"מה? הוא המממן של הגמ"ח הזה?" - תמה הלה בפליאה.

"לא! לא!", השיב הנהג בשלילה: "מה פתאום! וכי יעלה על דעתך שאני אלך להטריד את הרב בדברים פעוטים כאלה? אך אומר לך: כאשר רואים כזה טוב לב כמו של הרב, אי אפשר לנהוג אחרת!..." מפליא! עד היכן חודרות קרני אורו של הצדיק. הנהגתו משפיעה גם על הרחוקים משמירת התורה והמצוות, ומשתקפת במעשי הטבה וחסד כאלו.

(קטעים מתוך סדרת הספרים הנפלאה 'אוצרותיהם אמלא')

איגר, והביע זעזוע עמוק שהותיר בשומעים רושם עז. הוא הביט בשואל במראה נוזף, שתמונתו עומדת למול עיני עד היום, והתרעם על הדברים: "וכי עולה על דעתך הווה אמינא שרבי עקיבא איגר יביא דברים שאינם נכונים ומוסמכים?!" וכך במשך דקה ארוכה לא נחה דעתו. ראו במוחש כי הדברים חרו לו...

כעין זה שמעתי מדודי, הגאון רבי משה קופשיץ זצ"ל, רבה של שכונת רוממה, כי בשמחת נישואי מרן הגאב"ד הגאון רבי נסים קרליץ שליט"א עם בת הגאון הצדיק רבי צבי הירש קופשיץ זצ"ל, שהתקיימה בעיר פתח תקוה בימי החנוכה, נשא דברים אחד מתלמידי החכמים המפורסמים.

בדבריו הזכיר את קושיית ה'בית יוסף' הנודעת, מדוע מדליקים נרות חנוכה שמונה ימים כנגד הנס, בעוד הנס היה בפועל רק שבעה ימים, כי הרי היום הראשון דלק בדרך הטבע ולא בדרך נס. והדורש התבטא כך: "כבר ידוע התירוץ של ה'בית יוסף', אולם ישנם גם לומדיש'ע תירוצים!..."

אחד מגדולי תלמידי-החכמים בירושלים, הגאון רבי רפאל קצנלבוגן זצ"ל, שנכח בשמחה, צרם לו הביטוי, כי היה נשמע ממנו נימת זלזול כלשהי בכבודו של ה'בית יוסף', וראה צורך להוכיחו ברבים. לפתע רעם קולו למול הדורש וכנגד כל הקהל: "וכי הבית יוסף לא היה למדן?" הדרשן הוכרח לחזור בו ולתקן את לשונו ביתרת כבוד כלפי ה'בית יוסף'...

כמה זהירות נדרשת מאיתנו מול הדרת גאונם וכבוד תורתם של חכמי ישראל. "כי הנה הם ממש כמקדש וכמזבח!"

שמעתי מתלמיד חכם חשוב, כי לפני כמה שנים נסע בנו עם משפחתו לפארק גדול במרכז הארץ. בדרך הם נפגשו באקראי, במקרה פלאי המוכיח עד היכן מגיעה השפעתו של צדיק על בני מקומו.

באוטובוס בו נסעו, עלתה באחת התחנות אשה עם מספר ילדים קטנים. האשה ביקשה מהנהג להמתין עד שהיא תושיב את הילדים במקומם ומיד תבוא לשלם דמי נסיעה.

לאחר כדקה היא שבה אל הנהג בפיך ברכים, והתנצלה כי שכחה בבית את הארנק ובו כרטיסי התשלום, והוסיפה כי כנראה אירע

המשך מעמוד 14 | מרן הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זיע"א

פנה, אפוא, למעונו של מרן ה'חזון איש' זצ"ל, להתיעץ איך להעלות את הבחורים על דרך טובה. נענה החזון איש ואמר: "תורה לבחורים לדקדק במצוות ציצית בהידור. מצוות ציצית משפיעה אוצרות יראת שמים על המדקדקים בה".

הגאון רבי מיכל יהודה עשה כעצתו, הוא הדריך את הבחורים להקפיד על מצוות ציצית לפרטותיה ודקדוקיה, והנה - ה"ראיתם" פעל את פעולתו והביא ל"זוכרתם" - תוך זמן קצר ניכר שינוי

מבורך, הבחורים התחזקו מאוד ביראת שמים, אוירת רצינות אפפה את הישיבה, אוירת כובד ראש שלא הכול מותר וכל ענין צריך להישקל בפלס. סוד ההצלחה טמון היה בארבע כנפות מהודרות, ועוד ארבע כנפות מהודרות.

(משולחנם של גדולי הדור')

כשהיסב את פניו לצאת, שמע לפתע את ה'חפץ חיים' קורא מאחוריו: 'רק תגיד לי, היודע אתה מה מחיר זוג נעליים?' הוא הופתע מהשאלה, ומשך בכתפיו במבוכה. 'אין לי מושג מה מחירן של נעליים היום', השיב. 'אין דבר', השיב ה'חפץ חיים', 'הבה ננתח יחדיו את שוק הנעליים...'

וכיצד זכו שלושה ילדים להעניק שנת חיים?

הרה"ח ר' אשר קובלסקי שליט"א

"בְּטִבְעַת הָאָרֶץ יִהְיוּ הַבְּדִים" (שמות כ"ה, ט"ו)

אם ננסה לתאר לעצמנו רגע מכונן, היסטורי ומרגש בחיינו, נוכל לדמיין רגע נפלא ומיוחד, בו אנו מתבשרים כי דמות עילאית, צדיק נשגב מדור קדום, מגיע לביקור אפוף הוד בשכונת מגורינו. הבה נצא לרגע למסע במנהרת הזמן, ונדמיין כי אנו מתבשרים כי בעוד שבוע ימים יגיע לא אחר מאשר רבן של ישראל ה'חפץ חיים' זצ"ל, לקבלת קהל בעירנו.

לא מזמן פורסם מחזה מרגש, שהסעיר את העם היהודי בכל העולם, ובו נראה ה'חפץ חיים' מתהלך במסגרת 'הכנסיה הגדולה הראשונה' שקיימה אגודת ישראל, לפני כתשעים שנה. הדבר עורר הדים, רבבות צפו בו בהתרגשות אין קץ. אשרינו שאנו יכולים לראות גדול עולם מדור קדום, ולו מבעד למסך!

עתה, נדמיין שהוא בכבודו ובעצמו מגיע, ועומד להרעיף מברכותיו על כל הבאים לביתו. נקל לתאר את ההתרגשות הגדולה, את התכונה הכבירה, את התחושות המרוממות. כל אחד מאיתנו היה מכין עצמו ברטט לקראת הרגע הגדול, נערך מראש עם המילים המדוייקות אותן ירצה לומר, ומתכונן עם רשימת נקודות בהן יבקש להתברך.

לא רק אנשים המתמודדים מול מצוקה בריאותית, חינוכית או כספית יעמדו בתור לברכתו, כל אחד מאיתנו - גם הבריא, המאושר והעשיר ביותר, היה מפנה את כל יומו ואץ רץ לתפוס מקום טוב בתור לברכה הנדירה הזו. ברכה של ה'חפץ חיים'!

וכשהוא יבוא... - אין לתאר, אין לשער. רועדים מהתרגשות ורוטטים מציפיה, היינו עומדים כולנו בתור הארוך לקבל את ברכתו. גם אם זה יקח שעות, גם אם זה יצריך עמידה ממושכת על הרגליים, גם אם נצטרך לצום שעות ארוכות או לשלם הון תועפות. הכל כדי לקבל את ברכתו של אותו צדיק נשגב, הברכה של ה'חפץ חיים'!

ואותו 'חפץ חיים' בעצמו, בספרו 'ליקוטי מאמרים ומכתבים', חושף כי יש משהו הרבה יותר חזק ועוצמתי, ברכה הרבה יותר חזקה מברכה של צדיק נשגב! גילוי מפעים על משהו שחזק הרבה יותר מברכת הצדיק הגדול בעולם, והוא - להתברך מפיו של בורא עולם בכבודו ובעצמו!

כן, לא פחות ולא יותר: בורא עולם מברך אותנו, הוא המרעיף עלינו

את הברכה, הוא שיכונן את ידינו ויאמץ אותנו, הוא שיעניק לנו את ברכתו שתשמור עלינו ותשפיע על חיינו שפע אושר וברכה. איך מגיעים לברכה הזו? איך זוכים להתברך מפיו של בורא עולם בכבודו ובעצמו? איך זוכים בברכה הטובה בעולם?

התשובה היא שתי מילים: 'החזקת תורה'. החזקת תורה היא הברכה הטובה בעולם, ההשקעה הנבונה ביותר, וגם השותפות היעילה ביותר. התמיכה בלומדי התורה, לקיחת חלק בהחזקת מוסדות התורה, בקיומם של לומדי תורה!

'ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת!' - נקבע בתורה במעמד הברכות ההיסטורי טרם כניסת עם ישראל לארצו, 'ואמר כל העם אמון'. זו ברכה חקוקה בסלע, בתורה הקדושה, מפיו של בורא עולם. מי שמקים את התורה, מי שתומך בה ומחזיק את עמודיה, מי שתומך בלומדי תורה ובמוסדות תורה - הוא המבורך מפני הגבורה, מפיו של בורא עולם!

פרשת השבוע פותחת ב'ויקחו לי תרומה', וממשיכה בתיאור בדי הארון - אלו המחזיקים את ארון הקודש, את לוחות הברית, את עמוד התורה. התורה אינה אומרת 'זיתנו לי תרומה', אלא 'ויקחו לי תרומה'. כי כאשר יהודי תומך במטרות של בורא עולם, הוא הרבה יותר לוקח מאשר נותן, הוא הרבה יותר מרוויח ממה שהשקיע. סמוך לזה אנו מצוויים על בדי הארון - מחזיקי התורה, כי זו הדוגמה הטובה ביותר:

כאשר יהודי מחזיק תורה, הוא משלם בכספו וזוכה לשותפות עם בורא עולם. כשיהודי מוסר מממונו ומכוחותיו כדי לאפשר לאחרים ללמוד תורה, הוא זוכה בברכת שמים משתלמת וכדאית שבעתיים

על הכוחות והכסף שהשקיע. כאשר יהודי תורם להחזקת לומדי התורה, הוא קונה בתרומתו זכות כבירה ואצילית, שמזכה אותו בברכת שמים צמודה!

וברכת שמים זו ממתנה לכל אחד מאיתנו. לא רק גביר גדול יכול ליזכות בה, אלא כל אחד שמסייע בתרומה קטנה כפי יכולתו להחזקת התורה, כל מי שזוכה להסדיר תנאים נוחים לעמלי התורה, כל מי שמעודד את עמלי התורה במילה טובה או בטפיחה על השכם, ועל אחת כמה וכמה - נשות ישראל הזוכות לתמוך ולסייע לבעליהן ולילדיהן לעסוק בתורה אף שהדבר דורש מהן מחירים כבדים ומאמצים כבירים - זוכה להתברך מפי בורא עולם בכבודו ובעצמו.

הרי אין מי מאיתנו שלא היה רוצה ליזכות בברכה כזו, וכל כך קל, זמין ונגיש ליזכות בה. כמה כדאי להימנות על עצי החיים המחזיקים בעמוד התורה, כי ככל שנסקיע יותר מזמננו וכוחותינו, כספינו ומאמצינו, להחזקת התורה, לסייע ללומדי תורה, לפעול להוספת לומדי תורה, להגביר את קול התורה - כך נזכה ליותר ברכה, ליותר שפע, ליותר הצלחה, ולהרבה יותר אושר. הרי כבר הובטחנו: 'תומכיה - מאושר!'

פוליסת ביטוח לשנה!

בני המשפחה אמנם היו בסוד העניינים, אך גם אותם הפתיעה התשובה המצערת והכואבת אותה שמעו מהרופאים. אימם, הרבנית מלכה ע"ה, כבר היתה חולה מזה זמן, ובכל זאת - עדיין התקווה פיעמה בליבם. עד שהגיעו תוצאות בדיקת הסי.טי., וניפצו את התקווה. הרופאים הסבירו שהתוצאות לא מניחות מקום לספק, המצב חמור ממה שחשבו בתחילה, ולמעשה - כבר כמעט לא ניתן לעשות כלום. המחלה מתפשטת בצורה נוראית, הרבנית בסכנת חיים.

אבי המשפחה, הגאון רבי יוסף שיינין שליט"א, מיהר לעדכן את רבו הגאון רבי ראובן גרשונוביץ זצ"ל, בבחינת 'מי יש לו חולה בתוך ביתו י"לך אצל חכם'. הוא סיפר על התוצאות הכואבות של הבדיקה ועל מסקנותיהם של הרופאים, שמעמידות את עקרת הבית בסכנת חיים ואת המשפחה כולה בטלטלה עזה.

רבי ראובן שמע את הדברים, ומלבו נעקרה אנחה כבידה. הוא חיזק את ראש המשפחה בדברי אמונה וביטחון, הרעיף אמרות חיזוק שיסייעו לעמוד בנסיון הקשה. כשנדרש לשאלה מה ניתן לעשות כעצה טובה ומועילה ברמה המעשית, הרחרר רבי ראובן ארוכות והשיב תשובה מסעירה:

'בעת הזאת, הזכות הגדולה ביותר היא החזקת תורה, זכות העומדת להגנה ולהצלה מכל רע. אני מציע לחפש בין תלמודי התורה ילדים שאין להוריהם לשלם את שכר הלימוד הנדרש, ולכן סכנת עזיבת לימוד התורה מאיימת עליהם, ולממן עבורם את שכר הלימוד. כך, בהשקעה טובה בהחזקת לימוד התורה - תקנו לעצמכם זכות כבירה לרפואת אם המשפחה!'

רבי יוסף לא הרחרר ולו לרגע, ובירר בקרב תלמודי התורה על ילדים שהוריהם לא מסוגלים לעמוד בתשלומי שכר הלימוד. על אתר עמד ושילם בגינם את הסכום הדרוש, ומאותו רגע ואילך - עמדה ליזכות האשה זכות כבירה במיוחד של החזקת תורה. לצד הרופאים

שפעלו לרפואתה והתרופות שנטלה, עמדה לימנה זכות כבירה של לימוד התורה של ילדי תשב"ר...

ואכן, ההשקעה הטובה והריווחית בעולם לא איכזבה. שלושה חודשים חלפו, ובבדיקת סי.טי. נוספת - התבררו בני המשפחה על שיפור ניכר במצב. הרופאים הופתעו, לא האמינו כי נס כה גדול מתחולל לנגד עיניהם. מה שהם לא ידעו, שזכות החזקת התורה פועלת מאחורי הקלעים, מסייעת ממרומים לאשה להתגבר על מחלתה...

כשרבי יוסף התבשר על השיפור, התרגש מהמידע החדש ושוב הלך לספר לרבו - רבי ראובן גרשונוביץ, כשפיו אינו פוסק מלמלל מילות הודאה ותודה נרגשות לבורא עולם על הנס המופלא. רבי ראובן שמח מאוד על השיפור, אך היטיב ידע והבין כי המצב עדיין לא פשוט... האשה עדיין חולה, עדיין זקוקה לרחמי שמים מרובים. הוא שב והציע: 'אני מציע שתמשיך להחזיק את לומדי התורה הצעירים, צא וברר על עוד ילדים הזקוקים לעזרה בתשלום שכר לימודם, כדי שיזכו לשבת ולעמול בתורה. המשך החזקתם יהיה כ'קרוב תודה' על הנס והשיפור שהתחולל, וגם יעניק זכות כבירה להמשך חיי אשתך כנגד כל הסיכויים. הרי גם עכשיו השיפור הוא מפתיע ובגדר נס, אך המחלה עדיין כאן, ובכל רגע עלולה להכריע את גורל חייה. אין לך זכות שתשמור ותגן עליה כמו החזקת התורה!' - סיים רבי ראובן את עצתו.

רבי יוסף שכבר הכיר את עוצמת הסגולה שבדבר, לא הוצרך למילות זירון נוספות. הוא שב לתלמוד תורה סמוך, וביקש לשלם את שכר הלימוד של ילד אחד לשנה שלימה, בתשלום אחד, מראש. הוא המשיך לתלמוד תורה נוסף וממנו לשלישי, כשבכל אחד מהם הוא מאמץ ילד שאין להוריו את היכולת הכספית להחזיקו בלימוד התורה, ומשלם את שכר לימודו לשנה מראש, בודעו כי זו ההשקעה הטובה ביותר והמבטיחה ביותר!

חודש ועוד חודש חולף, מצבה של האם ידע עליות ומורדות, שיפורים ונסיגות. היא הצליחה לשרוד, מנצחת במו נשימותיה את תחזיותיהם הקודרות של הרופאים, שלא ידעו כי אי שם ילד לומד תורה, והזכות שלו מגינה עליה, ומסייעת לה להמשיך בחיים. בני המשפחה היו מאושרים, חשו כי קיבלו אמא במתנה, כנגד כל הסיכויים. כל יום בחברתה, כל שעה שהיא עטרה לראשם - הכל רווח, וקריאות ההתפעלות של הרופאים - הן ההוכחה...

אך בסופו של דבר, ביום כ"ג בתמוז תשנ"א גברה מאוד המחלה, והרבנית מלכה שיינין ע"ה נלקחה לבית עולמה, וכאן מגיע הגילוי המטלטל והמרגש, שהסעיר את בני המשפחה בימי השבעה. היטיב זכרו כי לפני תקופה שילמו את שכר הלימוד להחזקת תורתם של שלושה ילדים למענה, אך לא זכרו מתי זה היה. הם עברו על הניירת והמסמכים, ועיניהם התעגלו בהפתעה כשגילו בקבלה אותה קיבלו מתלמודי התורה, את אותה התאריך, זהה לחלוטין, מסעיר את הלב: כ"ג בתמוז תש"ן. זה היה היום בו בני המשפחה מימנו לשלושה ילדים את החזקת תורתם לשנה מראש. ובאותו תאריך בדיוק, שנה אחרי, עם תום תקופת 'פוליסת הביטוח' של החזקת התורה עבור האם - באותו יום בדיוק ניצחו אראלים, והרבנית נפטרה למגינת כל לב!

סיפור מפעים זה, שצוטט בספר תולדותיו של רבי ראובן גרשונוביץ - 'ניצוצי אש', מפי בעלה הגאון רבי יוסף שייניץ שליט"א, הוא סיפור שאינו מותיר מקום להרהור או לערעור. זה לא 'בערך' זה לא 'אולי', זה לא 'אפשר'. זה גילוי מטלטל מכבשונו של עולם, שכאשר האשה היתה במצב של סכנת חיים קיומית, כל עוד עמדה לה פוליסת הביטוח של 'החזקת התורה', כל עוד עמדה לה הזכות הכבירה של לימוד התורה - היא זכתה בחיים, בדיוק ברמת התאריך!

הבה ניקח את המסר הזה לתשומת ליבנו. החזקת התורה היא פוליסת הביטוח הטובה בעולם, היא המעניקה ברכה ואושר אמיתיים מידי של בורא עולם. ככל שנחזק את עמודי התורה, ככל שנתמוך בלומדי התורה, ככל שנתאמץ למען עמלי התורה - כך נובטח לברכת שמים אף למעלה מדרך הטבע, שתעמוד לצידנו ותעניק לנו חיי אושר ושמחה!

אלו נעליים ריווחיות יותר?

אחת הישיבות הטובות והמפורסמות בעולם היהודי של לפני שנות השואה האיזומה, היתה ישיבת סלוצק. בהיכל הישיבה הסתופפו טובי התלמידים, שרובם גלו למקום תורה מערים מרוחקות, וכל צרכיהם ניתנו להם על ידי הישיבה. לפיכך, כדי לאפשר לקיים את קול התורה ברמה, עמד מאחורי הישיבה יהודי יקר ונכבד, שבתפקידו הקודם שימש כרב נערץ שישב על התורה ועל העבודה, אך הוא ויתר על התפקיד המכובד לטובת הזכות העילאית לשמש כמגייס הכספים למען הישיבה.

מלאכתו היתה יומיומית וקשה, שוחקת ומצריכה מאמץ רב. בעוד קול התורה בוער בהיכל הישיבה, הוא נדד מעיר לעיר ומיישוב ליישוב, מקבץ תרומה ועוד תרומה למען הישיבה. הוא חש כי הוא שותף בעשיה גדולה וחשובה למען הישיבה, אך החל להרגיש כי כוחותיו לא עומדים לו. היטב זכר כי בימים עברו כיהן במשרה רבנית נחשבת - אז ישב על התורה ועל העבודה במנוחת הנפש, ונפשו חשקה לחזור לאותם ימים עליזים, ולהחליף את תפקידו הנוכחי בתפקיד רב...

טרם יקבל את ההחלטה הגורלית, החליט לעלות לביתו של רבן של ישראל, הכהן הגדול מאחיו, ה'חפץ חיים' זצ"ל. הוא התקבל בכבוד ובהערכה כמי שתומך בעמוד התורה, והחל לספר על הקשיים בעבודתו, המאמץ הרב שהוא מקדיש, השעות והימים העוברים עליו בנדודיו בניכר, האכזבות הרבות שהן מנת חלקו, ועוד ועוד. כשסיים, הסביר כי לאור כל הנתונים הוא מבקש לשאול את ה'חפץ חיים', האם הוא מאשר לו את ההחלטה לעזוב את תפקידו...

ה'חפץ חיים' האזין לדברים רוב קשב, ובירך אותו בברכת 'שיהיה בהצלחה' - אותה פירש האיש כהסכמה. כשהיסב את פניו לצאת, שמע לפתע את ה'חפץ חיים' קורא מאחוריו: 'רק תגיד לי, היודע אתה מה מחיר זוג נעליים?'

הוא הופתע מאוד מהשאלה, שנראה כי אינה ממין העניין בכלל, ומשך בכתפיו במבוכה. 'אין לי מושג מה מחירן של נעליים היום', השיב. 'אין דבר', השיב ה'חפץ חיים', 'הבה ננתח יחדיו את שוק הנעליים... וכך, במשך שעה ארוכה, הם ישבו ודנו במחיריהם של זוגות נעליים,

ועל ההבדל בין מחירם אצל הסנדלר המייצר נעליים באופן פרטי, לבין מחירם ברכישה ממפעל נעליים גדול - המייצר נעליים באופן סיטונאי. בתום חישוב מהיר הבינו כי נעליים הנרכשות מסנדלר - מחירן גבוה יותר ועשוי להגיע עד 5 רובל, ואילו נעלי מפעל - נרכשות ב-3 רובל לכל היותר.

'אם כן', אמר ה'חפץ חיים', 'מי עשיר יותר: בעל המפעל המוכר נעליים ב-3 רובל, או הסנדלר המוכר נעליים ב-5 רובל? כמובן - בעל המפעל עשיר גדול בהרבה! עכשיו אשאלך שאלה: כיצד יתכן אפוא שהסנדלר המוכר נעליים ביוקר - אינו מתעשר כחברו בעל המפעל, המוכר נעליים בסכום נמוך בהרבה?'

האיש התבלבל לחלוטין, לא הבין כיצד 'צנח' דו השיח הזה לתוך הנושא לשמו בא. למרות שהיה מופתע מעצם הנושא, נענה לשאלה והסביר: 'הרי זה פשוט. אמנם בעל המפעל מוכר במחיר זול, אך הוא מוכר עשרות ואולי מאות זוגות נעליים ביום, פשיטא שיתעשר מכך! הסנדלר - אמנם מוכר במחיר יקר יותר, אך הוא מוכר נעליים בודדות בחודש, וכיצד יתעשר?'

'הסכת ושמע', נענה לו ה'חפץ חיים' במתק שפתיים, 'עתה תבין למה התכוונתי. היום אתה בעל מפעל, מפעל של תורה. אמנם אין מנוחה מושלמת בשעות הלימוד שלך - ולכן 'תג המחיר' של כל שעה כזו מופחת, אך הרווח המצטבר שלך גדול בהרבה, אדיר, אינו ניתן לתיאור! אתה בעל מפעל של תורה, אתה הופך למיליונר, כי הרווח שלך כפול ומכופל שבעתיים!

אם תפרוש מתפקידך - המחיר של שעת לימוד שלך יעלה, אך הרווח הכללי - יצטמק לאין שיעור. כשאתה בעל מפעל - אלפי שעות לימוד תורה נזקפות לזכותך בכל יום, אתה מתעשר מרגע לרגע!

ודבריו אלו של ה'חפץ חיים', שהובאו בספר 'בדרך עץ החיים', מפי הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל - ראש ישיבת סלוצק, מגלים את גודל הזכות של העוסקים במלאכת הקודש של החזקת התורה, של המסייעים להחזיק את עמוד התורה, וגם של התמכין דאורייתא בעצמם. כשיהודים יושבים ולומדים ואנו מחזיקים את ידיהם, אם בתרומה כספית ואם בעזרה אישית - אנחנו הופכים לבעלי המפעל, אלו שהרווחים הכבירים של מפעלי התורה עומדים לימינם ולסייעם! הבה ניקח את הדברים לתשומת ליבנו. החזקת התורה דורשת לפעמים מאמץ רב, מחיר אישי גבוה, סכומי כסף ניכרים. לא בקלות ניתן לזכות בזכות הכבירה כל כך של החזקת התורה, אבל זה הופך אותנו לבעלי המפעל, לאלו שהרווחים הנצחיים של מפעלי התורה נזקפים לזכותם, ומעשירים אותם ברווח כביר שעומד לצידם בכל תחומי החיים!

ככל שנתמוך בעמלי התורה, ככל שנתמסר למענם, ככל שנתאמץ יותר עבורם - כך נבטיח לעצמנו אחוזים גבוהים וניכרים יותר של רווח אדיר בזכויות איכותיות נפלאות, ונבטיח לעצמנו את השותפות התמידית עם בורא עולם, ההופכת לברכת שמים צמודה ואיכותית!

לשליחת תגובות לכותב הטור ולקבלת העלון של הרב אשר קובלסקי: במייל, כתבו ל-182918@gmail.com

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית להיוזק
ועידוד לימוד התורה

הופיע חדש!

'לקראת שבת מלכתא' שמות חלק ב'

הכרך הרביעי בסדרת הספרים המצליחה
עכשיו בחנויות הספרים המובחרות

ניתן להשיג בחנויות הספרים ובמשרדי 'דרשו': 02-5609000

בלנדר מקל שבראשו סכין מתכת - האם צריך להטביל את כל הבלנדר, או שמספיק שהסכין לבד נכנסת למים?

זווית
הלכתית
ב'דף היומי'

הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א
מורה הוראה נאות שמחה - מודיעין עילית

- טבילת ידיעות הכלי • טבילת מכשירים חשמליים • והאם צריך להכניס את חוטי החשמל במים

מסכת חולין דף ע"ג:

דנו הפוסקים בטבילת כלים ממתכת, שיש להם ידית עץ או פלסטיק, שהוא מין הפטור מטבילה [ויש מחמירים להטביל פלסטיק]. האם חייבים להטביל את כל הידית עם הכלי או שמספיק שחלק המתכת יהיה במים?

למשל המטביל סכין שיש לה ידית עץ או פלסטיק, האם צריך שגם הידית תכנס כולה במים, ומה הדין כאשר יש מדבקה על הידית, האם צריך להורידה לפני הטבילה, או שכיון שהידית ממין הפטור מטבילה אין מעכב בה חציצה?

עוד שאלה: בבלנדר מקל שבראשו סכין מתכת האם צריך להטביל את כל הבלנדר, או שמספיק שהסכין נכנסת במים והחלק החשמלי יישאר בחוץ שלא ייזק מהטבילה?

גם נחלקו פוסקי זמננו, בכלי חשמלי שמחובר לו חוט חשמל שלא ניתן להפרידו מהכלי, האם צריך שכל חוט החשמל יכנס במים, ואם יצא מקצתו מהמים לא עלתה לו טבילה, או שהחוט אינו בכלל טבילה? עוד יש לדון להצד דאינו בכלל טבילה, הרי הוא חוצץ במקום חבורו לכלי ומעכב את הטבילה.

שלוש שיטות בדין חציצה בידות הכלים

ובכן הבה ונלמד את שיטות הראשונים בחולין דף ע"ג בכדי לברר הלכות ידות הכלים.

מבואר בגמרא ביד של כלי שהיא ארוכה ועתיד לקצרה, שדעת רבי מאיר שמספיק להטביל עד המקום שעתיד לקיים, והשאר כיון שעומד להקצץ כקצוץ דמי ואין צריך טבילה, והקשו התוס' הרי אותו חלק שעתיד להקצץ יהיה חציצה במקום חבורו, ותי' שמדובר ביד העשויה משלשלת של טבעות שנכנסות אחת בחברתה, ובאמת מטביל עד הטבעת שאמורה להישאר, באופן שהטבעת שתלויה בה אינה חוצצת. יוצא מדבריהם שבידית שעשויה מגוש אחד, לא יועיל להטביל עד מקום שעתיד לחתוך כיון שנחשב חציצה.

הר"ש והרא"ש במקוואות (פ"י) תירצו שמקום החיבור נחשב בית הסתרים, ובבית הסתרים של כלים אין צריך שהיא ראוי לביאת מים, וכן פסק השו"ע (יו"ד סי' ר"ב ס"ט).

המאירי כתב שגדולי המפרשים הקשו, שמקום החבור יחצוץ, ואף שהוא במיעוט שאינו מקפיד שאינו חוצץ, מ"מ מקום החציצה צריך לשקעו במים, וכדי ליישב זאת פירשו שבאמת צריך להכניס את הכל במים, אלא שעד מקום שעתיד לקיים הוא בכלל טבילה וחציצה פוסלת בו, ואילו החלק שסופו ליקצץ אין עליו תורת טבילה ואין חציצה פוסלת בו, למשל אם יש מדבקה על חלק הידית שדעתו

לקצוץ א"צ להורידה, אבל צריך להכניס את כל הידית במים.

היוצא להלכה בידיות וכלי חשמל

לפי האמור הדבר ברור, שסכין מתכת שיש לה ידית מעץ או מפלסטיק חייבים להטבילה עם הידית, ואם טעה והטביל את חלק המתכת ולא הכניס את כל הידית, צריך לחזור ולהטביל.

כמו כן יש להסיר את המדבקות של היצרן מהידיות.

לגבי קדרות שיש בתחתיתן חלק חשמלי, דנו הפוסקים אם חייבים להטביל גם את החלק החשמלי או שמספיק להטביל את הכלי קיבול, ודנו ע"פ התוס' בחולין שנתבאר שחששו לחציצה, ומצד אחד יש מקום לומר שרק כשעומד להקצץ סוברים תוס' שזו חציצה כדין מיעוט שמקפיד עליו, אבל כשאינו עומד להקצץ אינו חציצה, כדין מיעוט שאינו מקפיד, אך מצד שני יתכן שרק כשעומד להקצץ נחשב חלק נפרד ונדון בגדרי חציצה, אך כשאינו עומד להקצץ נחשב חלק מהכלי ואם לא הכניסו במים לא עלתה טבילה לכלי בכלל, אף לדעת הר"ש והרא"ש שהקלו בידות שעתידות להקצץ, שהרי כל כלי שלא נכנס כולו במים אין זה נחשב טבילה כלל.

דעת האיגרות משה (יו"ד א' סי' נ"ז ונ"ח) שא"צ להטביל את החלק החשמלי, ודעת המנחת יצחק (ח"ב סי' ע"ב) שצריך להטביל את הכל, והוכיח מהרמב"ם בפיה"מ בכלים (פכ"ה מ"ה), לגבי שני כלים המחוברים שנטמא אחד ולא השני, שכשמטבילם צריך להטביל את כולם, ופי' הטעם שאף שרק חלק אחד נטמא צריך להטביל "לפי שהוא עצם אחד", והוכיח מזה דדעת הרמב"ם דצריך להטביל הכל, וכתב דבדאי סובר הרמב"ם כתוס' שמדובר בידית העשויה מטבעות, והיה אפשר לבאר דעת הרמב"ם כהמאירי שבאמת מטביל את כל היד, אלא שאין בו דין חציצה, ויעוי' במל"מ (פכ"ח מכלים ה"ו) בשם התוספתא שצריך להקפיד על חציצה בחלק הכלי שלא נטמא, ותמה על הרמב"ם שלא הביאו, ואולי י"ל שפסק כהמאירי שלא פוסל חציצה בחלק שאינו מהכלי אבל צריך להטבילו במים.

ההוראה למעשה

וראיתי בשם הגרי"ש אלישיב זצ"ל ויבדלחט"א הגר"נ קרליץ שליט"א, שהצריכו להטביל גם את החוט חשמל, והוראת מו"ר הגרמ"ש קליין שליט"א למעשה, שיש להטביל גם את החוט, וכמובן שאם החוט מתנתק יש לנתקו ולהטביל את הכלי לחוד, אך כשהחוט קבוע בחבור לכלי צריך להטביל את כולו.

אך כיון שיש מקילים, לכן אם הטביל בלי החוט יחזור ויטביל ולא יברך מספק ברכות.

תגובות ניתן לשלוח לפקס 08-9791445

להתקשר לתורה מסביב לשעון

מאת הרבנים הגאונים שליט"א

הרב **מאיר שפיר** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית
שלוחה 2/2

הרב **אליהו אורנשטיין** שליט"א
הדף היומי בבלי • עברית
שלוחה 2/1

הרב **אפרים סגל** שליט"א
הדף היומי בהלכה • אידיש
שלוחה 1/3/2

הרב **אריה זילברשטיין** שליט"א
הדף היומי בהלכה • עברית
שלוחה 1

הרב **יוסף מגנוז** שליט"א
הדף היומי בהלכה • צרפתית
שלוחה 1/4

הרב **מרדכי שלמה פריינד** שליט"א
הדף היומי בהלכה • אידיש
שלוחה 1/3/1

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666

האם יש לקיים את 'משנכנס אדר מרבים בשמחה' גם באדר ראשון?

הלכה
במעגל
השנה

הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג שליט"א
נלקט ממשנ"ב מהדורת דרשו

ומדוע הסתפק ה'כתב סופר' האם יש לקיים
'משלוח מנות' גם ב"ד שבאדר ראשון?

נדונים הלכתיים אלו נכתבו על מנת לעורר לב הלומדים, ולהלכה יש לעיין במקורות. חובאו בניאורים ומוספים משנה ברורה מהדורת 'דרשו'

והגר"ש סלנט שנעשה בר מצוה בל' שבט. ודעת הגרש"ז אויערבך (אשי ישראל פט"ו הע' כו) שלחומרא יש לנקוט כשיטת הבנין ציון הנ"ל, וכן כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"י סי' קה).

מדוע הסתפק ה'כתב סופר' שיש לקיים 'משלוח מנות' גם ב"ד שבאדר ראשון?

בענין ההלכות הנוהגות ב"ד שבאדר ראשון, כתב השו"ע (סי' תרצז) שבימים י"ד וט"ו שבאדר ראשון, אין נופלים על פניהם, ואין אומרים מזמור 'ענך ה', ואסורים בהספד ותענית, אבל שאר דברים אין נוהגים בהם, ויש אומרים שאף בהספד ותענית מותרים. וכתב הרמ"א, שהמנהג כסברא ראשונה. והוסיף הרמ"א, שיש אומרים שחייב להרבות במשתה ושמחה ב"ד שבאדר ראשון, ואין נוהגים כן, ומכל מקום ירבה קצת בסעודה כדי לצאת ידי המחמירים, וטוב לב משתה תמיד'.

ועל סוף דברי הרמ"א כתב המשנ"ב (ס"ק ה) 'בהגהת תשב"ץ כתב דיש להרבות [בסעודה], ורבנו יחיאל מפאריש רגיל להרבות ולהזמין בני אדם, וזהו שסיים הרמ"א 'וטוב לב משתה תמיד' היינו שטוב להרבות לכבוד הנס שנעשה בעיתים הללו'.

ובביאור דברי הרמ"א שסיים 'וטוב לב משתה תמיד', ביאר בשו"ת ערוגת הבושם (סי' קפב) שכוננת הרמ"א שאין יוצאים ידי חובת זכרון לנס הפורים באדר ראשון במה שלא מתענים ומספידים, כיון ש'טוב לב משתה תמיד' שיש אנשים שתמיד טוב להם והם אוכלים ושותים ואינם מתענים, אם כן בכך לא יהיה ניכר להם הנס, לכן כתב הרמ"א שראוי לצאת ידי המחמירים ולהרבות בסעודה שלא כדרך רוב האנשים, ובכך יהיה לו לזכרון הנס [עוד ביאורים בדברי הרמ"א הללו, ראה בביאורים ומוספים שם הערה 11].

ספק מעניין העלה הכתב סופר (סוף פרשת תצוה) בדין זה של השו"ע, מה יהיה דין משלוח מנות ב"ד באדר ראשון, וכתב שלפי הטעם שחייב משלוח מנות שייך לסעודה הוא כדרך אוהבים שבעת שמחתם משלחים מנות אחד לרעהו, א"כ מי שנוהג כיש מחמירים להרבות בסעודה ושמחה יהיה חייב אף במשלוח מנות באדר ראשון וסיים שזה מה שכתב הרמ"א 'טוב לב משתה תמיד' והיינו שליבו טוב ואינו רע להנות אחרים, הוא יקיים משתה תמיד. מאידך בשו"ת דברי ישראל (או"ח סי' רטו) כתב שכיון שלא נהגו להרבות בו כ"כ בסעודה כמו בפורים רק עושים סעודה קטנה לצאת ידי המחמירים, לכן לא נהגו לשלוח מנות ביום זה

האם יש ענין של 'משנכנס אדר מרבים בשמחה' באדר ראשון?
בהלכות מגילה (סי' תרכ"ח) הביא המשנ"ב את דין הגמרא 'משנכנס אדר מרבים בשמחה'. והזמן שמרבים בשמחה בחודש אדר, כתב הא"א (בוטשאטש, ס"ב) שהכוונה היא בכל החודש ולא רק עד פורים, וכמו בחודש אב שממעטין בו בשמחה, שכתבו הפוסקים שהכוונה היא בכל החודש עד אלול [כמבואר במשנ"ב לעיל (סי' תקנא ס"ק ב) בשם ה'מגן אברהם' וראה שם בשעה"צ (ס"ק ב) ומה שהובא שם בביאורים ומוספים (ס"ק א)], והרי מידה טובה מרובה ממידת פורענות, וכן משמע מן הנאמר במגילת אסתר "והחודש אשר נהפך להם מיגון לשמחה", וכן כתב החתם סופר (הגהות על השו"ע סי' תקנא ס"ק ב) שחודש אדר כולו שמחה.

ובשנה מעוברת, האם חל דין זה של 'משנכנס אדר מרבים בשמחה' גם באדר ראשון? בשו"ת שאילת יעב"ץ (ח"ב סי' פח) כתב, שבשנה מעוברת אין שמחה נוהגת אלא באדר שני, מפני שהוא סמוך לניסן שגם בו נעשו ניסים לישראל, והם ימי ניסים רצופים, וכן כתב בשו"ת תשובה מאהבה (ח"ב סי' שא), וכן דעת הגרש"ז אויערבך (הליכות שלמה פורים פ"ח שם הע' 35), וכן כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"י סי' קה אות ג), וכן נוטה דעת הגר"ש אלישיב (חשוקי חמד מגילה ו, ב). וראה בשו"ת שבט הלוי (שם) שיש שמרבים בשמחה גם באדר ראשון, וכן משמע בשו"ת חתם סופר (ח"מ סוף סי' כ).

באיזה מקרה נער בן י"ג שנים, נחשב כ'ספק בר מצוה' למשך חודש שלם?
כתב המשנ"ב (סי' נה ס"ק מה) שנער שנולד ביום הראשון לראש חודש בחודש מלא שבו שני ימים, ונעשה בן י"ג שנים בחודש חסר שבו רק יום אחד, אף על פי כן אינו נעשה בר מצוה עד ראש חודש. ולענין מי שנולד בשנה מעוברת בל' אדר א' שהוא היום הראשון של ראש חודש אדר ב', ושנת ה"ג שלו היא שנה פשוטה שבה חודש אדר תמיד חסר, כתב בשו"ת בנין ציון (ח"א סי' קנא) שנעשה בר מצוה ב-ל' שבט שהוא היום הראשון של ראש חודש אדר, וכן כתב בשו"ת מנחת יצחק (ח"ו סי' ח וח"ח סי' ז), אמנם סיים, שלקולא יש להתיישב בדבר. מאידך, דעת הגר"ש אלישיב (בירור הלכה ח"ד סי' נה עמ' נ) שיש להחמיר שדינו כספק מל' שבט עד ראש חודש ניסן. וכן דעת הגרש"ז אויערבך (בירור הלכה שם) שכיון שזו מחלוקת אם נעשה גדול בל' שבט או בראש חודש ניסן, למעשה יחמיר כשתי השיטות את החומרות שבגדול ושבקטן.

ואם נולד בשנה פשוטה בל' שבט ושנת ה"ג שלו מעוברת, כתב בשו"ת בנין ציון (שם) שנעשה בר מצוה בל' אדר א', מאידך, בספר מבן שמואל (להגר"ש הומינר, סי' ו) כתב בשם המהר"ל דיסקין

לשליחת תגובות לכותב הטור הרה"ג רבי בנימין בירנצווייג, כתבו לו:
bdirshu@neto.net.il

איזה אביזר במקדש היה שווה ערך ל 8,950,000 דולר?

“ועשית כפרת זהב טהור” (שמות כ"ה, י"ז)

קב ונקי
הרב צבי וינברג

היה רק 29 כיכרות ועוד 730 שקלים, וכאן רואים שבשביל עשיית הכפורת בלבד היה צריך למעלה מ- 48 כיכרות?

ובאמת את הקושיה הזו כבר כתב בקיצור בשו"ת התשב"ץ (ח"ג סי' ע' ד"ה ובענין הכפורת) וז"ל: היאך אפשר להיות מזה הזהב המועט כל העובי בכפורת? ומכח קושיה זו כתב התשב"ץ, שבאמת הכפורת לא היתה עבה כולה טפח, אלא היתה חלולה בתוכה, ומה שהיה בגובה טפח אלו רק הדפנות.

וכן מובא בשפתי כהן (לרבי מרדכי כהן זצ"ל מגורי האריז"ל, פ' פיקודי ד"ה עוד כל הזהב), שכתב גם כן שכל הזהב לא הספיק אפילו למלאכה אחת כמו הכפורת, כל שכן לארון ולקרשים ולמזבח ושאר הכלים,

ולכן כתב שצריך לומר, שלוהב היתה ברכה גדולה ורוממות, שאמנם עשו אותו דק אבל הוא צמח ע"י נס לעובי טפח.

וכן הביא במעם לועז (שמות עמ' תתנח), בשם ספר צידה לדרך שבבית המקדש היה זהב שנקרא 'זהב פרוים' ע"ש שהיה הזהב מתרבה כמו פירות האילן.

כתב רש"י, שאפילו שהתורה לא כתבה את שיעור עובי הכפורת, כתבו רבותינו (סוכה ה.). שעוביה טפח. בספר מידות ומשקלות של תורה (לר' יעקב גרשון וייס פרק קמז הע' 3 עמ' שעג) הקשה שלפי מידות הכפורת שארכה 2.5 אמות, רחבה 1.5 אמות, ועובייה טפח, יוצא שכמות הזהב שהיו צריכים כדי לעשות את הכפורת היתה רבה מאוד.

וכך החשבון, שהרי אמה אורך על אמה רוחב של מים (אמה מעוקבת), משקלה 8 כיכרות, והזהב שוקל פי 19.3 ממשקל המים, נמצא שמשקל אמה מעוקבת של זהב הוא 154.4 כיכרות, והכפורת היתה אורך 2.5 אמות ורוחב 1.5 אמות ועובי טפח (שישית אמה), סה"כ נפח הכפורת 5\8 מאמה מעוקבת, כך שמשקלה היה 96.5 כיכרות של חול, ולפי מה שאמרו חז"ל (מובא ברש"י כה, לט) שכיכר של קודש היה כפול, נמצא שמשקלה היה 48.25 כיכרות של קודש. וכל כיכר של קדש היה במשקל 42.5 ק"ג, (ראה בספר מידות ושיעורי תורה עמ' תמד), ולפי זה יוצא שהמשקל הכולל של הכפורת היה 2,050 ק"ג שזה למעלה מ-2 טון זהב!!!

(לשבר את האוזן - מחיר אונקייית זהב (בערך 29 גרם) כיום הוא 1,269 דולר, בכפורת היו מעל 7000 אונקיות, שאם היה צריך להביא כמות כזו כיום, שוויה היה בערך 8,950,000 דולר!!!) (שמונה מיליון ותשע מאות חמישים אלף דולר) - המחשנו קצת את מאמר חז"ל לגבי בית המקדש "אין עניות במקום עשירות".)

והקשה שהרי להלן בפרשת פיקודי (להלן לח, כד) כתוב, שכל הזהב שהיו צריכים למלאכת המשכן

מה רמוז במספר המילים שבפסוק ראשון בכל תחילת

ספר מחמשה חומשי תורה?

“ועשית מנרת זהב טהור...” (שמות כ"ה, ל"א)

במלבי"ם (רמזי המשכן), מביא מה שידוע שהמנורה מרמזת על החכמה, ועל התורה.

ומביא דבר נפלא, שכל התחלת ספרי התורה, מכוונים כנגד המנורה, ספר בראשית ז' תיבות בפסוק ראשון, נגד שבעת קני המנורה, בספר שמות

יש י"א תיבות, כנגד כפתורים, בויקרא ט' תיבות כנגד פרחים, במדבר י"ז תיבות כנגד גבהה של המנורה [מלבד הטפח האחרון של הרגל] בדברים כ"ב תיבות כנגד גביעים.

ומביא שיש למצוא לזה רמז במדרש (לפנינו ליתא) "פתח דבריך יאיר - זה מעשה המנורה".

סיכום שבועי ב'דף יומי בהלכה'

- ◆ חפץ התלוי באוויר ברשות היחיד - האם מותר לנענעו ולהסיטו לרשות הרבים?
- ◆ ההיתר המיוחד ל'מחיצה תלויה' מעל מים
- ◆ האם מותר להעביר חפצים בשבת מספינה לספינה?

מהלכות איסור 'הוצאה'

- איסור 'הוצאה' דאורייתא מרשות היחיד לרשות הרבים, ולהיפך, וכן איסור הטלטול ברשות הרבים לטווח של ארבע אמות, אינו אלא בשטח שהרבים מהלכים בו או משתמשים בו.
 - שתי רשויות היחיד שבצד אחד של רשות הרבים, שביניהן מפריד אוויר שתחתיו הוא רשות הרבים - אסור מדאורייתא להושיט חפץ מרשות אחת, לעומד ברשות האחרת, אף בגובה שמעל לעשרה טפחים.
 - העברת חפץ מרשות הרבים לרשות היחיד, ולהיפך, ללא עקירה וללא הנחה, וכגון שהוא תלוי בחבל באוויר רשות הרבים, והאדם מנענעו ומסיטו לרשות הרבים - יתכן שאסורה מדרבנן.
 - 'הוצאה' לא ישירה, שרק נגרמת מכוחו של האדם, מרשות היחיד לרשות הרבים ולהיפך - אסורה מדרבנן. ופעולה כזו מכונה 'פוחו'. ומרשות היחיד לרשות היחיד, ללא 'עירוב חצרות' - הרי היא מותרת לכתחילה. ונחלקו ראשונים בנוגע להוצאה ב'כוחו' מ'כרמלית' לרשות היחיד או לרשות הרבים, ולהיפך: יש מתירים בכל אופן, ויש אומרים שרק מחוץ למקום יישוב היא מותרת.
 - מקום בתוך רשות היחיד שגובהו שלושה טפחים לפחות, ואין בשטחו ארבעה על ארבעה טפחים - אינו נחשב ל'מקום פטור', אלא כחלק מרשות היחיד.
- ### דיני 'הוצאה' המיוחדים לימים ולנהרות
- חכמינו ז"ל אמרו: "מחיצה תלויה אינה מתרת"; דהיינו, מחיצה של רשות היחיד, שבינה לבין הקרקע יש מרווח של שלושה טפחים או יותר, פסולה מדרבנן. אולם, במחיצה התלויה מעל מים, כגון מעל ים, הקלו חכמינו ז"ל להחשיבה